

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Social utsatthet i prostitution/sexarbete och behovet av stödinsatser

**En diskursanalys av brukarorganisationerna
Fuckförbundet och #intedinhora**

Beatrice Persson & Clara Werner

Kandidatuppsats (SOPA63)

VT 2021

Handledare: Kristin Linderöth

Abstract

Authors: Beatrice Persson & Clara Werner

Title: *Social vulnerability in prostitution/sex work and the need for support measures – a discourse analysis of the user organisations Fuckförbundet and #intedinhora*. [Translated title]

Supervisor: Kristin Linderöth

Assessor: David Hoff

Since the legal reform and adoption of the new sex purchase act in 1999, the efficiency of governmental actions and continuance of social vulnerability among prostitutes/sex workers in Sweden have been recurring topics in public debate. Conflicting views on what the problem actually is and how it might best be dealt with, create a divide between those who advocate a liberal feminist perspective, and those who advocate a radical feminist perspective. The aim of this study was to explore the discourses regarding prostitutes'/sex workers' social vulnerability as constructed by the Swedish user organisations, Fuckförbundet and #intedinhora, and to analyse which social support measures - based on the different representations of the problem – that appear to be appropriate in order to address and reduce social vulnerability. We conducted a discourse analysis on members' stories of personal experience of social vulnerability when selling sex. Both written and oral narratives were collected from the organisations websites, as well as from radio shows, podcasts etc. Carol Bacchi's analytical approach "What's the problem represented to be?" was used as an inspiration and guide throughout the entire study and became a useful tool in our analysis. Bacchi's approach is based on the premises that the way a problem is represented have implications for what is suggested to be done in regards to this problem. Our analytical method presupposes a social constructivist theoretical perspective. The study found that Fuckförbundet and #intedinhora construct two very different discursive representations of prostitutes'/sex workers' social vulnerability. Expressing a liberal feminist perspective, Fuckförbundet depicts the current legal regulations and widespread stigmatisation and discrimination of sex workers as the main causes of vulnerability. #intedinhora, on the other hand, derives the vulnerability to the very essence of the activity of selling sex itself; prostitution is understood as an expression of violence, an objectification of women and a last resort and source of income for vulnerable individuals, views central to a radical feminist analysis. The study also found that despite opposing discursive constructions of the problem of social vulnerability, the two organisations have similar views on what is lacking in the current social support system in Sweden and what measures are necessary to reduce the social vulnerability among people selling sex.

Key words: Prostitution, Sex work, Discursive representation, Social vulnerability, Social support measures.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	3
1.2 Frågeställningar	3
2. Kunskapsläge	3
2.1 Liberalfeministiskt brukarperspektiv - berättelser om sexarbete	4
2.2 Radikalfeministiskt brukarperspektiv - berättelser om prostitution	6
2.3 Kunskapslucka i den svenska forskningen	8
3. Teori & Metod	8
3.1 Med socialkonstruktivistisk utgångspunkt	9
3.2 Diskursanalys som teori och metod	9
3.3 Carol Bacchi: What's the problem represented to be?	10
3.4 Material och urvalsprocess	12
3.5 Analysförfarande	13
3.5.1 Transkribering av empiriskt material	13
3.5.2 Analysmodell	14
3.6. Metodens tillförlitlighet	15
3.6.1 Empirins styrkor och svagheter	15
3.6.2 Teoretisk och metodologisk relevans	16
3.6.3 Forskarens förförståelse och analysens resultat	17
3.7 Etiska överväganden	17
3.8 Arbetsfördelning	19
4. Analys	19
4.1 Fuckförbundet: Centrala begrepp	20
4.2 Fuckförbundet: Anledningar till att sälja sex	20
4.2.1 Tvång	20
4.2.2 Socioekonomisk utsatthet	21
4.2.3 Psykisk ohälsa och självskadebeteende	21
4.2.4 Fri vilja	22
4.3 Fuckförbundet: Utsatthet inom sexarbete	24
4.3.1 Stigma	24
4.3.2 Sexköpslagen, kopplerilagen och utlänningslagen	25
4.4 Fuckförbundet: Behov av förändring och socialt stöd	27

4.4.1 Avkriminalisering	27
4.4.2 Socialt skyddsnät för samtliga sexarbetare	28
4.6 #intedinhora: Centrala begrepp	30
4.7 #intedinhora: Anledningar till att sälja sex	30
4.7.1 Socioekonomisk utsatthet och missbruk	31
4.7.2 Övergrepp i ung ålder och psykisk ohälsa	32
4.7.3 Patriarkala samhällsstrukturer	33
4.8 #intedinhora: Utsatthet inom prostitution	34
4.8.1 Ett liv präglad av våld	34
4.8.2 Utsatthetens konsekvenser	36
4.9 #intedinhora: Behov av förändring och socialt stöd	37
5. Diskussion	39
5.1 Vad är problemet?	40
5.3 Problematiska och önskvärda sociala stödinsatser	42
5.4 Vidare forskning	43
Referenslista	45

1. Inledning

Sedan sexköpslagen infördes år 1999 har samhällets insatser mot prostitution/sexarbete¹ varit ett centralt ämne i samhällsdebatten och prostituerade/sexarbetande kvinnors utsatthet ett återkommande tema för diskussion. Efter att en känd programledare och entreprenör, samt kort därefter en kommunpolitiker gripits för sexköp i fjol trappades debatten åter upp, och har sedan dess fortlöpt. På nyheterna har det rapporterats om polisrazzior mot sexköpare på så kallade lägenhetsbordeller (Andrén 2020; Karlén 2021; Polisen 2020), och såväl förövare, prostituerade och representanter för brukarorganisationer har berättat om sina erfarenheter och åsikter i media (Eriksson 2020; Jakobson 2020; Nyhetsmorgon 2020a; Östensson et al. 2020).

Ett flertal brukarorganisationer har publicerat debattartiklar där de berättar om en ökning av prostitution/sexarbete i det svenska samhället och vädjar till statliga instanser om utvärderingar av nuvarande åtgärdsplaner, och ett utökat, förbättrat samhällsstöd för att hjälpa kvinnor som säljer sex ur social utsatthet (Jakobson 2020; Mikael 2021; Nyhetsmorgon 2020a; Östensson et al. 2020). En bristande konkretisering av vad för typ av stöd prostituerade/sexarbetare har rätt till och socialtjänsten skyldighet att erbjuda, gör att socialtjänstens uppdrag upplevs diffust och att stödet inte kommer samtliga prostituerade/sexarbetare tillgodo. Detta menar Sven-Axel Månsson (2018, s. 264ff.), professor i socialt arbete med särskilt fokus på prostitution, som mot bakgrund av sin forskning även drar slutsatsen att de stödinsatser som erbjuds av socialtjänsten varken är tillräckliga eller tillgodoser de utsatta prostituerades behov.

Varningssignalerna från brukarorganisationerna om att det samhällsstöd som finns tillgängligt idag inte uppfyller sitt syfte är alarmerande, och bör i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer tas i beaktande i utvecklingen av socialtjänstens verksamheter och insatser. Anledningarna till varför vi bör tillvarata brukares kunskaper är flerfaldiga. Bland annat kan det leda till en önskvärd maktutjämning mellan brukare och professionella, en demokratisering av hjälpprocessen, samt en ökad effektivitet och förbättrade resultat av de

¹ Försäljning av sexuella tjänster kan benämnas som *prostitution* eller som *sexarbete*, och den säljande parten som *prostituerad* eller som *sexarbetare*. Valet av terminologi ger en indikation på talarens uppfattningar kring fenomenet och vi har därför valt att som forskare skriva "prostitution/sexarbete" samt "prostituerade/sexarbetare" delvis för att poängtera vår neutralitet och undvika att oavsiktligt påverka läsarens förståelse av fenomenet, men även för att vi i studien kommer att undersöka två aktörer som använder olika terminologi. För vidare beskrivning av terminologins indikationer, se fotnot 2 och 4.

insatser som genomförs (Socialstyrelsen 2013, s. 7, 16f.). I en statlig utredning från 2018 betonas även vikten av att tillvarata brukares kunskaper för att kunna förbättra kvaliteten i socialtjänstens verksamheter och utforma insatser som överensstämmer med brukarnas behov. Brukarmedverkan kan således bidra till både kunskaps- som kompetensutveckling inom socialtjänsten (SOU 2018:32, s. 121, 229f.).

Vad är då egentligen brukarperspektivet i det här fallet? I samhällsdebatten samt i den tidigare forskning som bedrivits gällande brukarorganisationers uppfattningar om prostitution/sexarbete som fenomen och som socialt problem, synliggörs en tydlig tudelning mellan två olika brukarperspektiv, grundade i två olika feministiska teoribildningar. Representanter för de olika perspektiven är eniga om att prostituerade/sexarbetare till följd av sin sysselsättning riskerar ett liv i social utsatthet. Dock presenterar de olika idéer om vad det problematiska elementet som orsakar denna utsatthet faktiskt är. Brukarorganisationerna kan beskrivas konstruera skilda diskursiva framställningar (Winther Jørgensen & Phillips 2000) av prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet. Beroende av hur problemet med utsatthet beskrivs (Bacchi & Goodwin 2016) möjliggörs skilda lösningar för att minska prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet.

En stor del av den forskning som finns tillgänglig kring brukares uppfattningar om prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet är relativt gammal och har genomförts i andra länder än Sverige. Det är rimligt att anta att de problematiseringar av prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet som redovisas i dessa studier har påverkats av de politiska och kulturella kontexter inom vilka studierna genomförts (Carson & Edwards 2011, s. 64). Därför kan vi inte utgå från att de överensstämmer med svenska, nutida brukarorganisationers perspektiv. Trots de höga svenska ambitionerna och kunskaperna om brukarmedverkans goda effekter har våra eftersökningar visat att ny forskning som utgår från en svensk kontext och nutida svenska brukarorganisationer är relativt sällsynt.

Vi ser här en kunskapslucka som skulle kunna vara en bidragande orsak till att de statliga ambitionerna om en hög grad av brukarmedverkan inte uppfylls. För att i större utsträckning kunna inkludera brukarnas perspektiv, samt utveckla och förbättra stödinsatser för att minska prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet i Sverige behöver denna kunskapslucka fyllas. Socialstyrelsen (2013, s. 7) menar att brukarorganisationer utgör en viktig kunskapskälla då de samlar brukares kollektiva erfarenheter, samt uppfattningar om sin livssituation och sin verklighet. Mot denna bakgrund intresserar vi oss för olika diskursiva framställningar och

problematiseringar av prostituerade/sexarbetares sociala utsatthet inom svenska brukarorganisationer som riktar sig mot aktiva eller tidigare prostituerade/sexarbetare.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att utforska de diskurser kring prostituerade/sexarbetares sociala utsatthet som konstrueras av brukarorganisationerna Fuckförbundet och #intedinhora, för att sedan analysera vilka sociala stödinsatser som blir relevanta utifrån de olika diskursiva framställningarna av vad som är problemet.

1.2 Frågeställningar

För att kartlägga de diskursiva framställningarna av prostituerade/sexarbetares sociala utsatthet kommer vi att utgå från följande frågor:

- Hur förstås prostituerade/sexarbetares valfrihet inom de olika brukarorganisationerna?
- Hur diskuteras socioekonomiska- och strukturella ojämlikheter inom de olika brukarorganisationerna?
- Hur konstrueras prostitutionens/sexarbetets orsaker och konsekvenser av de olika brukarorganisationerna?

För att analysera vilka sociala stödinsatser som utifrån de olika diskursiva framställningarna blir relevanta kommer vi att utgå från följande frågor:

- Vilka sociala stödinsatser framställs som önskvärda?
- Vilka sociala stödinsatser framställs som problematiska?

2. Kunskapsläge

Prostitution/sexarbete har skapat en livlig debatt mellan olika brukarorganisationer som kämpar för att förbättra prostituerade/sexarbetares livssituation. Brukarorganisationerna intar olika brukarperspektiv, grundade i skilda feministiska teoretiska traditioner. Samtliga menar att prostituerade/sexarbetare lever ett riskfyllt liv i social utsatthet och betonar vikten av att förbättra deras livssituation, men har olika åsikter om den moraliska och juridiska statusen av prostitution/sexarbete. Följaktligen råder det stor oenighet om vilka strategier och

angreppssätt som bäst kan eliminera prostitutionens/sexarbetets skadeverkningar (Peterson-Iyer 1998, s. 23).

2.1 Liberalfeministiskt brukarperspektiv - berättelser om sexarbete

Företrädare av det första perspektivet argumenterar utifrån en liberalfeministisk förståelse av jämställdhet (Carson & Edwards 2011, s. 65). Detta perspektiv grundar sig i liberala ideal om individualism, fri marknad och lika möjligheter för alla (Beran 2012, s. 31). Perspektivets grundidé är att försäljning av sex bör betraktas och behandlas som ett arbete och att det bör vara den enskildes individuella rätt att fritt välja sexarbete² som yrkesval om hen så önskar (Cruz 2020, s. 194f.; Pateman 1994 s. 127; Peterson-Iyer 1998, s. 26).

Organiserade sexarbetare³ med detta perspektiv understöder sin argumentation genom att betona legitimiteten i samtycke. De menar att sexarbete - i likhet med andra yrken - bör betraktas i termer av ett arbetskontrakt som ingåtts mellan två samtyckande parter (Carson & Edwards 2011, s. 65f.; Peterson-Iyer 1998, s. 25f.). Mot bakgrund av antagandet att sexarbetare besitter möjligheten att fritt samtycka till transaktionen sex mot pengar, menar flera brukarorganisationer vidare att sex i form av prostitution kan vara befriande och stärka en kvinnas egenmakt (Raymond 1998, s. 4). Brukarorganisationer som COYOTE (Call Off Your Old Tired Ethics) i USA och Rose Alliance i Sverige fördömer påståenden om att kvinnor i sexarbete är passiva, traumatiserade och våldsutsatta offer, och porträtterar istället sexarbetare som starka, självständiga kvinnor (Peterson-Iyer 1998, s. 23f.; Scaramuzzino & Scaramuzzino 2014, s. 8f., 12).

Brukarorganisationerna COYOTE och DOLPHIN (Dump Obsolete Laws: Prove Hypocrisy isn't Necessary) menar att kvinnor traditionellt sett mottagit finansiellt stöd av sina makar i utbyte mot sexuella tjänster och hushållsarbete. Sexarbetande kvinnor drar alltså nytta av ett utbyte som även präglar romantiska relationer för att säkerställa ekonomiskt oberoende (Beran 2012, s. 32). Brukarorganisationen The English Collective of Prostitutes poängterar vikten av att visa respekt för kvinnors självbestämmanderätt över den egna kroppen. "Min

² Representanter för detta perspektiv talar vanligen om försäljning av sexuella tjänster i termer av *sexarbete*, och benämner den säljande parten som *sexarbetare*. Vid beskrivningar av vad brukarorganisationer med detta perspektiv givit uttryck för kommer vi följaktligen att nyttja denna terminologi.

³ Forskningen som presenterar liberalfeministiska brukarorganisationers uppfattningar kring sexarbetares sociala utsatthet namnger sällan vilka brukarorganisationer som sexarbetarna de intervjuat tillhör. Sexarbetarna beskrivs ofta som organiserade sexarbetare eller medlemmar i sexarbetarrörelsen.

kropp, min angelägenhet [vår översättn.]” är en nyckelfras inom sexarbetarrörelsen (Cruz 2020, s. 196f.).

Organiserade sexarbetare medger att kvinnor ofta vänder sig till sexarbete när de befinner sig i ekonomisk utsatthet och saknar andra alternativ för inkomst. Sambandet betraktas visserligen som problematiskt, men sexarbetarna vidhåller att det inte finns något inneboende fel på sexarbete i sig (Carter 1994, s. 112ff.; Peterson-Iyer 1998, s. 37). Brukarorganisationen the Act i USA menar att ekonomiska ojämlikheter som dessa präglar arbetare inom samtliga arbetsmarknader och bör inte betraktas förminska legitimiteten i prostituerades samtycke (Carson & Edwards 2011, s. 70). Flera brukarorganisationer i USA menar även att det är viktigt att skilja på frivilligt sexarbete (en form av arbete), och “ofrivilligt sexarbete” (en form av sexuellt övergrepp). Den senare fördöms och inkluderas inte i deras definition av försäljning av sex som ett arbete (Peterson-Iyer 1998, s. 24).

I en svensk studie beskriver sexarbetare att kriminaliseringen av sexköp har lett till en ökad utsatthet för sexarbetare. I rädsla för att ertappas efterfrågar sexköpare största möjliga anonymitet och diskretion. Med hänsyn till sexköparnas önskemål tvingas många sexarbetare att ta förhastade beslut, påskynda förhandlingsprocesser, bedriva sitt arbete på dolda platser, och träffa kunder de saknar kontaktinformation till. Under dessa förhållanden ökar risken för att utsättas för sexuella övergrepp. Sexarbetarna beskriver även att stigmatiseringen mot de som av fri vilja säljer sex ökat sedan sexköpslagen infördes. De stöd- och hjälpinsatser som finns att tillgå via socialtjänsten riktar sig endast till de som vill sluta sälja sex, inte till de som vill få hjälp att förbättra sina förutsättningar att på ett säkert sätt fortsätta sälja sex (Levy & Jakobsson 2014, s. 598ff.). Kritik mot socialtjänstens stöd framförs även i två andra svenska studier där sexarbetare inom brukarorganisationen Rose Alliance hävdar att de saknar tilltro till socialtjänsten och är rädda för att exempelvis förlora vårdnaden om sina barn om myndigheterna skulle få reda på att de säljer sex (Scaramuzzino & Scaramuzzino 2014, s. 8f.; Scaramuzzino & Scaramuzzino 2016, s. 184f.).

Genom att legalisera och normalisera sexarbete som en form av arbete, samt genom att förbättra det sociala skyddsnätet och erbjuda arbetsrättsligt skydd, menar sexarbetarrörelsen att förutsättningarna för säkert sexarbete skulle förbättras, samt att stigmat mot gruppen skulle minska (Cruz 2020, s. 194ff.). De menar att säkra, rena, kontrollerade arbetsmiljöer skulle kunna förbättra den sexuella hälsan för såväl sexarbetare som deras kunder, minska riskerna

för droganvändning, trakasserier och våld samt bryta länken mellan sexarbete och organiserad brottslighet (Carson & Edwards 2011, s. 65f.).

2.2 Radikalfeministiskt brukarperspektiv - berättelser om prostitution

Företrädare av det andra perspektivet argumenterar utifrån en radikalfeministisk förståelse av jämställdhet, vilken grundas i antagandet att frågor om jämställdhet måste förstås i relation till könade strukturella skillnader, maktförhållanden och ojämlikheter i den kontext som undersöks. Utifrån denna feministiska teori förstås prostitution⁴ som en återspeglning av patriarkala samhällsstrukturer som bygger på manlig dominans och kvinnlig underordning. Detta får vidare konsekvenser för förståelsen av kvinnors sociala utsatthet i prostitution och betydelsen av frivillighet och samtycke till prostitution (Carson & Edwards 2011, s. 67; Peterson-Iyer 1998, s. 28ff.).

Brukarorganisationer med denna utgångspunkt, exempelvis WHISPER (Women Hurt in Systems of Prostitution Engaged in Revolt) i USA hävdar att de patriarkala samhällsstrukturererna gör att kvinnor betraktas som sexobjekt och föremål för manlig sexuell njutning (Peterson-Iyer 1998, s. 25). I en kontext som denna förlorar det fria valet sin betydelse då kvinnor som väljer att prostituera sig oundvikligen influeras av de samhällsstrukturer som styr dem i riktning mot sexuell underordning (ibid. s. 28ff.). Mot bakgrund av detta resonemang blir ett samtycke således meningslöst och en potentiell teoretisk distinktion mellan frivillig prostitution och ofrivillig prostitution irrelevant.

Organiserade prostituerade menar att många kvinnor hamnar i prostitution då de befinner sig i ekonomisk utsatthet och saknar andra valmöjligheter till försörjning (MacKinnon 1993, s. 28; Peterson-Iyer 1998, s. 25). De hoppas att prostitutionen ska vara en möjlig väg till ett bättre liv, ut ur fattigdom (MacKinnon 1993, s. 14f.). Även kvinnor som blivit utsatta för sexuella övergrepp under barndomen hamnar många gånger i prostitution i tidig ålder, utan något egentligt aktivt beslut (Beran 2012, s. 20f.; MacKinnon 1993, s. 27f.). Dessa kvinnor lär sig tidigt att deras enda värde är sex och att män kan och får ta sig rätten att köpa och sexuellt utnyttja deras kroppar för att tillgodose sina egna behov. WHISPER menar därför att kvinnor tvingas in i prostitution till följd av ofördelaktiga omständigheter och en internaliserad bild av

⁴ Representanter för detta perspektiv talar vanligen om försäljning av sexuella tjänster i termer av *prostitution*, och benämner den säljande parten som *prostituerade*. Vid beskrivningar av vad brukarorganisationer som har detta perspektiv givit uttryck för kommer vi följaktligen att nyttja denna terminologi.

kvinnors låga värde och status som sexobjekt, vilket tyder på sexuell exploatering och brist på samtycke och frihet (Peterson-Iyer 1998, s. 25).

Prostitution som fenomen betraktas mot denna bakgrund som förtryckande och exploaterande då den skadar kvinnor i prostitution och försätter dem i social utsatthet (Beran 2012, s. 28; Raymond 1998, s. 3). Organiserade prostituerade avfärdar påståenden om att prostitutionen skulle stärka prostituerade kvinnors egenmakt och symbolisera kvinnlig sexuell frigörelse (Beran 2012, s. 39; Peterson-Iyer 1998, s. 25). Ett flertal studier världen över har påvisat hur prostitutionen ger upphov till en rad negativa effekter för kvinnorna. I studierna lyfts bland annat psykologiska skadeverkningar såsom dissociation, stress, försämrat självförtroende, depression och posttraumatisk stress (Carson & Edwards 2011, s. 67). Det finns även studier där prostituerade berättar att de vänder sig till droger och alkohol för att bedöva den fysiska och emotionella smärta de upplever (Beran 2012, s. 41; Raymond 1998, s. 2). Många kvinnor i prostitution berättar även att de utsatts för våldtäkter, övergrepp samt verbal och fysisk misshandel av sina kunder (Beran 2012, s. 28).

Mot denna bakgrund menar flera brukarorganisationer runt om i USA, vilka kämpar för prostituerades rättigheter, att prostitutionen i alla dess former bör utrotas (Raymond 1998, s. 3). De förespråkar politiska lösningar som erkänner prostituerade som offer för ett utbrett, strukturellt kvinnoförtryck, och som utmanar de patriarkala strukturer prostitutionen härstammar från. Brukarorganisationerna motsätter sig en kriminalisering av försäljning av sexuella tjänster, då insatsen skulle förstärka utsatta och stigmatiserade kvinnors utanförskap och underordning. De förespråkar däremot en kriminalisering av köp av sexuella tjänster, då de menar att efterfrågan av prostituerade kommer kvarstå så länge köparna går fria (Beran 2012, s. 37f.; Raymond 1998, s. 4f.).

I en svensk studie framför brukarorganisationen PRIS (Prostituerades Revansch I Samhället) önskemål om utökade och förbättrade sociala stödinsatser för prostituerade som vill ta sig ur prostitutionen. PRIS menar att prostituerade behöver stärkta medborgerliga rättigheter och bli bemötta och förstådda som brottsoffer. I studien uttrycker organisationens medlemmar en rädsla och en tveksamhet inför att söka professionell hjälp, även i situationer då behovet av stöd upplevs stort. Medlemmarna hävdar att socialtjänsten inte lyssnar på vad de har att säga och önskar att deras kunskaper bättre skulle tas tillvara i utformningen av sociala stödinsatser (Scaramuzzino & Scaramuzzino 2014, s. 11).

2.3 Kunskapslucka i den svenska forskningen

Den svenska regleringen av sexköp, även känd som den "Svenska modellen", är unik i sin utformning. Sverige var först i världen att stifta en sexköpslag som kriminaliserar köp av sexuella tjänster, men inte försäljning av detsamma. Modellen har därefter fått viss spridning till andra länder, men är än så länge fortfarande ovanlig (Justitiedepartementet 2016). Den juridiska regleringen och det politiska samtalet kring prostitution/sexarbetare i Sverige kan antas ha påverkat synen på fenomenet både i samhället i sin helhet och inom brukarorganisationer för prostituerade/sexarbetare. Följaktligen skulle den diskursiva framställningen av prostituerades/sexarbeters sociala utsatthet i svenska brukarorganisationer - till följd av en utmärkande politisk och kulturell kontext - kunna skilja sig från den diskursiva framställning som utländska brukarorganisationer konstruerar.

Forskningen kring svenska brukarorganisationer inom denna unika kontext är emellertid sparsam. Som redovisat ovan har vi funnit ett fåtal studier som beskrivit de svenska brukarorganisationerna Rose Alliance och PRIS uppfattningar kring ämnet. I studier från 2014 och 2016 presenteras intervjuer med representanter från respektive organisation, vilka visar att brukarorganisationernas perspektiv på prostituerades/sexarbeters sociala utsatthet tycks ligga i linje med det liberalfeministiska respektive radikalfeministiska brukarperspektiv som präglar utländska brukarorganisationer. Vi har dock inte funnit någon djupgående analys kring brukarperspektiven inom de nämnda organisationerna och deras synlighet i samhällsdebatten har varit begränsad under senare år. Andra brukarorganisationer, såsom Fuckförbundet och #intedinhora, tycks ha tagit deras plats. Vi identifierar här en kunskapslucka gällande aktuella svenska brukarperspektiv, och vill därför i denna studie undersöka hur Fuckförbundet och #intedinhora problematiserar prostituerades/sexarbeters sociala utsatthet i den svenska kontexten idag.

3. Teori & Metod

I det här kapitlet presenterar vi vårt teoretiska och metodologiska ramverk. Vi beskriver också studiens praktiska genomförande och reflekterar kring vår metods tillförlitlighet, vår roll som forskare och etiska överväganden vi gjort. Vi väljer att samla våra teoretiska och metodologiska diskussioner under ett och samma avsnitt eftersom vi utgår från ett diskursanalytiskt angreppssätt, inom vilket teori och metod är sammanlänkade.

Diskursanalysen som metod förutsätter att forskaren tar avstamp i en viss teoretisk utgångspunkt, närmare bestämt en socialkonstruktivistisk förståelse av verkligheten. Diskursanalysen kan således förstås både som ett teoretisk och metodologisk angreppssätt (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 10). En central utgångspunkt för vårt teoretiska och metodologiska ramverk är språket. Diskursanalysen innehåller filosofiska premisser om språkets konstruerande roll i representationer av verkligheten, och hur olika sociala fenomen skapas och presenteras i en specifik diskurs och kontext. Detta återspeglas i vår analysmetod, som sätter språket i de olika organisationernas utsagor i fokus. Vi har valt att använda statsvetaren Carol Bacchis modell ”What’s the problem represented to be?” (Bacchi & Goodwin 2016) som ett konkret analytiskt verktyg för att utforska hur problemet med social utsatthet konstrueras diskursivt av två olika brukarorganisationer.

3.1 Med socialkonstruktivistisk utgångspunkt

Studien syftar till att ta reda på hur brukarorganisationerna Fuckförbundet och #intedinhora konstruerar och problematiserar prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet, och vilar således på en socialkonstruktivistisk grund. Socialkonstruktivismen tar avstånd från att det skulle finnas en objektiv sanning om vad som är verkligt. Istället antas föreställningar om verkligheten konstrueras och upprätthållas genom människors sociala interaktion med varandra, i de samhällen och i de kontexter där de lever. Inom den samhällsvetenskapliga forskningen intresserar sig forskare ofta för de processer som skapar föreställningar kring hur något är, samt vad dessa föreställningar får för konsekvenser. Detta gäller i synnerhet i analysen av sociala problem och hur de framträder i samhället. Det praktiserande språket utgör en central del i det socialkonstruktivistiska sättet att se på verkligheten eftersom det är genom språket vår verklighet tar form. Beroende av hur vi typifierar, kategoriserar och tillskriver olika betydelser till olika fenomen, ”gör” vi också sociala problem. Socialkonstruktivismen har således en relativistisk syn på kunskap och menar att även kunskap konstrueras via mellanmänniskt samspel (Jönson 2010, s. 17f).

3.2 Diskursanalys som teori och metod

I en diskursanalys intresserar sig forskaren för hur olika uppfattningar kring verkligheten konstrueras i olika diskurser (Bryman 2018, s. 640; Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 15, 67). Filosofen och diskursanalysens förgrundsgestalt Michel Foucault menade att begreppet

diskurs är ett uttryck för det språkbruk vi tillämpar när vi talar om ett visst fenomen. Hur vi beskriver fenomenet påverkar vidare vår förståelse för och våra uppfattningar om detta fenomen (Foucault 1972). Kulturteoretikern och sociologen Stuart Hall har på ett kärnfullt sätt sammanfattat Foucaults syn på hur diskursen formar eller konstruerar fenomen på specifika sätt. Han beskriver att en diskurs kan förstås som en samling yttranden som tillsammans skapar ett språk för att tala om och presentera kunskap kring ett visst ämne. Vidare förklarar han att samlingen av utsagor kring ett visst ämne, inom en viss diskurs, gör det möjligt att konstruera ämnet på ett särskilt sätt, och förhindrar samtidigt att ämnet konstrueras på något annat sätt (Hall 1992, s. 291). De diskursiva framställningarna inbegriper således en diskursiv makt. Foucault beskriver det som att diskurser är “praktiker som systematiskt formar objekten som de beskriver [vår översättn.]” (Foucault 1972, s. 49).

För forskningsvärlden och den vetenskaplig kunskapsproduktionen medför en diskursanalytisk utgångspunkt vissa implikationer. Foucault beskriver att kunskap inte är en avspeglning av verkligheten, utan att kunskapsregimer är diskursiva konstruktioner (Foucault 1972 s. 133f.). De föreställningar och den kunskap kring ett visst fenomen som kan urskiljas i en diskursanalys, motsvarar således endast en av flera möjliga tolkningar av verkligheten (Bryman 2018, s. 640f.). Diskursanalytiker ämnar analysera hur samtal och språkbruk i olika kontexter ger upphov till olika versioner av verkligheten, och intresserar sig således för relationen mellan individers och grupper diskursiva handlande och samhällsliga och kulturella strukturer i en bredare mening (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 112ff.).

3.3 Carol Bacchi: What’s the problem represented to be?

Statsvetaren och professorn Carol Bacchi har utvecklat ett verktyg med vilket en kan djupgranska problembeskrivningar, eller som Bacchi beskriver det, representationen av problem. Bacchi menar att i förslag till förändring döljer sig implicita föreställningar och en problematisering av fenomenet i fråga, vilken i sin tur påkallar behovet av en förändring. Genom att titta närmare på vad en part menar bör förändras i förhållande till ett specifikt fenomen kan en forskare således utläsa vad problemet bedöms vara. Därefter kan en kritisk granskning av denna representation genomföras i syfte att kartlägga de antaganden representationen bygger på, dess ursprung, effekter, styrkor och svagheter (Bacchi & Goodwin 2016, s. 16ff.).

Analysen av hur ett problem representeras genomförs med hjälp av 6 frågor vilka lyder:

1. Vad är “problemet”?
 2. Vilka förutsättningar och antaganden bygger representationen av problemet på?
 3. Hur har representationen av problemet uppkommit?
 4. Vad lämnas oproblematiserat eller förbises i representationen av problemet? Kan “problemet” betraktas/framställas på annorlunda vis?
 5. Vilka effekter genererar representationen av problemet?
 6. Hur/var har representationen av problemet producerats, fått sin spridning och försvarats? Hur har den blivit (skulle den kunna bli) ifrågasatt, upplöst och ersatt?
- (Bacchi & Goodwin 2016, s. 20).

Bacchis verktyg grundas i en relativistisk syn på kunskap och ett antagande om att uppfattningar kring olika fenomen konstrueras i subjektivt präglade representationer av dessa fenomen (Bacchi & Goodwin 2016, s. 15f.). Detta för oss tillbaka till den socialkonstruktivistiska förståelsen av verkligheten och diskursanalysens fokus på diskursiva framställningar av olika fenomen, som ligger i fokus för denna studies analys. Vi upplever begreppen “representation” och “diskursiv framställning” som närbesläktade och har i utformandet och genomförandet av denna studie inspirerats av Bacchis diskursanalytiska förståelse av hur samhällsproblem varken är fixerade eller självklara, utan istället kan konstrueras på en mängd olika sätt. Vi har även tagit fasta på hennes teori om hur konstruktionen av ett problem får effekter för vilka lösningar som blir möjliga.

Bacchis modell är ursprungligen utformad som ett verktyg för statsvetenskaplig policyanalys. Genom att analysera offentliga policys och förslag till förändring, menar Bacchi att forskaren kan synliggöra vilken förståelse av problemet som policyns förslag till förändring grundar sig på. I denna studie är analysens rörelseriktning den motsatta. Vi ämnar analysera hur olika brukarorganisationer konstruerar prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet, för att därefter diskutera vilka sociala stödinsatser som mot bakgrund av dessa diskursiva ramar blir möjliga. Trots vår något annorlunda infallsvinkel har vi låtit oss inspireras av Bacchis diskursanalytiska guide, men har anpassat hennes analysfrågor så att de passar vårt syfte, våra frågeställningar och vårt empiriska material. Vi kommer främst att fokusera på fråga 1, 2, 4, 5 då vi särskilt är intresserade av att undersöka olika diskursiva framställningar av prostituerades sociala utsatthet genom att titta närmare på föreställningar och antaganden kring valfrihet, strukturella och socioekonomiska ojämlikheter, prostitutionens/sexarbetets

orsaker och konsekvenser, samt analysera vilka stödinsatser som blir möjliga och vilka som beskrivs som problematiska.

3.4 Material och urvalsprocess

Mot bakgrund av den tudelning av brukarperspektivet vi uppmärksammat i samhällsdebatt och tidigare forskning, och våra ambitioner om att fylla kunskapsluckan kring prostituerades/sexarbetares perspektiv på sin egen sociala utsatthet, har vi aktivt valt att låta två brukarorganisationer som uttryckligen tar avstamp i skilda förståelser av prostitution/sexarbete utgöra våra sociala miljöer. Urvalet vi genomfört är ett så kallat målstyrt urval vilket innebär att vi på ett strategiskt sätt valt ut sociala miljöer där vi tror att vi kan finna önskad empirisk data (Bryman 2018, s. 496f.). Efter en undersökning av vilka brukarorganisationer som är riktade mot prostituerade/sexarbetare och aktuella i Sverige idag, valde vi ut två relativt nystartade (2017 respektive 2018), snabbt växande och högst aktiva brukarorganisationer, närmare bestämt Fuckförbundet och #intedinhora. Båda organisationerna är skapade av och för personer med erfarenheter av försäljning av sexuella tjänster, men uttrycker skilda förståelser av prostitution/sexarbete och prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet. Fuckförbundet, som betraktar försäljning av sex som en form av arbete, beskriver att de kämpar för att stärka sexarbetares rättigheter till självbestämmande, säkerhet, rättvisa samt förbättrade arbetsvillkor (Fuckförbundet 2020a; Fuckförbundet 2020b). #intedinhora, som uppfattar prostitution som kommersiell sexuell exploatering, beskriver att de kämpar för att ingen individ ska behöva utsättas för denna typ av förtryck, samt för att de som blivit sexuellt utnyttjade i sexhandeln ska få hjälp (#intedinhora u.å.a).

Nästa steg i urvalsprocessen var urval av empirisk data. Återigen genomfördes ett målstyrt urval där empirisk data valdes ut på grundval av dess relevans för våra forskningsfrågor. Vi valde att undersöka skriftligt och muntligt material, publicerat eller omnämnt i brukarorganisationernas mediekkanaler, där brukarorganisationernas medlemmar berättar om sina upplevelser av och åsikter om sociala utsatthet i rollen som prostituerad/sexarbetare. Då brukarorganisationerna valt att sprida materialet betraktar vi medlemmarnas berättelser som en del av brukarorganisationernas diskursiva framställning.

Vi inledde våra eftersökningar efter lämplig empirisk data på brukarorganisationernas hemsidor. Vi valde aktivt ut material med relevans för våra forskningsfrågor, som förmedlade flera olika medlemmars röster. På #intedinhoras hemsida fann vi 27 anonyma citat av intresse. Citaten var relativt korta men tog upp olika aspekter av prostituerades sociala utsatthet och bedömdes ha hög relevans för våra forskningsfrågor. På Fuckförbundets hemsida saknades skriftligt material av liknande slag, dock fann vi ett flertal referenser till olika radio- och poddprogram, samt youtubeklipp där deras medlemmar berättat om sina upplevelser av och åsikter om sexarbete och sexarbetares sociala utsatthet. Fyra intervjuer, med fyra olika medlemmar, från fyra olika mediekanaler valdes ut, vilka tillsammans bedömdes ge en heltäckande bild av organisationens diskursiva framställning kring vårt forskningsområde. Efter att ha samlat in empiri från Fuckförbundet insåg vi att empirin från #intedinhora blev tunn. För att göra innehållet fylligare och kunna stärka en diskursanalys valde vi därför ut tre kortare muntliga intervjuer från #intedinhoras Facebooksida, där vi fick höra ytterligare medlemmar diskutera sin situation. De 27 skriftliga citaten, och 7 intervjuerna bearbetades och analyserades sedan med utgångspunkt i analysförfarandet som beskrivs nedan.

3.5 Analysförfarande

Analysarbetet är något som varken har en tydlig början eller ett tydligt slut, utan består av en process vilken börjar redan under materialinsamlingen (Linderoth 2020 s. 45). Från det att vi läst berättelser och lyssnat på intervjuer, till att vi transkriberat och tematiserat, har analysprocessen och tolkningsarbetet ständigt pågått. Nedan följer en beskrivning av hur vi valt att analysera insamlat material.

3.5.1 Transkribering av empiriskt material

Som ovan nämnt består vår empiri av både skriftliga- och muntliga berättelser. För att underlätta genomförandet av en diskursanalys valde vi att transkribera allt muntligt material till skriftlig form. Transkribering av empiri kan betraktas som en selektiv och tolkande process vilket bidrar till att det inte finns en fullständig överensstämmelse mellan det som spelats in och det som blir till text. Talspråk skiljer sig ofta från skrivspråk vilket kan bidra till att en precis transkription blir obegriplig och inte ger intervjupersonerna någon rättvisa

(Linderoth 2020, s. 63). Vi har därför valt att “städa upp” i citaten genom att ta bort upprepningar, utfyllnadsord samt ändrat viss ordföljd för att citaten ska bli mer begripliga och tydliga att förstå.

3.5.2 Analysmodell

För att analysera de berättelser som valts ut har vi med inspiration från Bacchi (Bacchi & Goodwin 2016) och det diskursanalytiska angreppssättet formulerat en trestegsmodell vilken hjälpt oss att bryta ned och konkretisera vilka diskurser kring prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet som i berättelserna förmedlas.

1. Med hjälp av Bacchis analysfrågor och studiens frågeställningar formulerade vi sju teman, utifrån vilka vi kunde avgränsa och sortera vår empiri. Dessa teman är: socioekonomiska förutsättningar, strukturell ojämlikhet, övergrepp i barndom, valfrihet, utsatthet i prostitution/sexarbete, önskvärda åtgärder, problematiska åtgärder. Materialet färgkodades utifrån dessa teman och fokus lades därefter på de språkliga mönster som präglade representanternas utsagor kring dessa centrala teman. Vi granskade brukarorganisationernas ordval i de textstycken som markerats för respektive tema, och markerade begrepp som upplevdes centrala i deras resonemang.⁵
2. I nästa steg försökte vi finna en röd tråd i de diskursiva framställningarna av prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet genom att sammankoppla de centrala begrepp som identifierats och representanternas resonemang inom respektive tema. Med avstamp i utvalda analytiska frågor från Bacchis modell kartlade vi representationerna av problemet, de antaganden och föreställningar som respektive representation av problemet bygger på samt vilka förslag till förändring som representationerna genererade. Vi undersökte även hur de diskursiva framställningarna kan förstås i relation till de feministiska teoribildningar som länge präglat debatten kring prostitution/sexarbete, mer specifikt radikalfeminismen och liberalfeminismen.
3. I det sista steget av analysen diskuterade vi följaktligen vilka potentiella stödinsatser som mot bakgrund av respektive diskurs skulle kunna motiveras önskvärda, samt problematiska. Det ska även tilläggas att i delar av materialet ger

⁵ De centrala begrepp som identifierats i empirin specificeras i studiens analysavsnitt. För Fuckförbundets centrala begrepp se avsnitt 4.1. För #intedinhoras centrala begrepp se avsnitt 4.6.

brukarorganisationerna explicit uttryck för deras tankar kring önskvärda och problematiska stödinsatser.

3.6 Metodens tillförlitlighet

Med hänvisning till det diskursanalytiska ramverkets socialkonstruktivistiska förståelse av kunskapsproduktion, betraktar vi även denna studies bidrag till forskningen som diskursiva konstruktioner av det vi ämnat undersöka. Vi tar avstånd från påståendet att det skulle finnas ett entydigt, sant svar på våra forskningsfrågor, och framhåller istället att vår kunskapsproduktion presenterar en - bland potentiellt fler - möjliga förståelser av Fuckförbundets och #intedinhoras diskursiva framställningar av prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet. I rollen som forskare har vi oundvikligen satt vår subjektiva prägel på studiens samtliga delar, alltifrån utformningen av problemformulering till de svar vi presenterar i vår slutdiskussion. Samtliga val som under studieprocessen genomförts har inneburit att viss information, vissa frågor och vissa teman lyfts fram, medan andra hamnat utanför studiens ramar. Som forskare är vi således både en del av konstruktionen av studien och dess kunskapsbidrag.

Med detta sagt är inte all forskarpåverkan nödvändigtvis oproblematiserad. Alla potentiella tolkningar av ett visst material är inte lika rimliga och det är därav viktigt att som diskursanalytisk forskare uppvisa transparens och motivera sina slutsatser för ökad intersubjektivitet och relevans (Bergström & Boréus 2012, s. 406). I genomförandet av vår diskursanalys har vi därför eftersträvat att noggrant redogöra hur analysprocessen sett ut, beskriva de analysverktyg vi använt och motivera de tolkningar vi gjort. I detta avsnitt kommer vi vidare att diskutera hur vi har förhållit oss till vår oundvikliga påverkan i rollen som forskare samt vad denna studie kan berätta.

3.6.1 Empirins styrkor och svagheter

Vi har som ovan nämnt valt att nyttja befintligt material istället för att via exempelvis en intervjustudie producera egen empiri. Beslutet togs mot bakgrund av studiens fokusområdes känsliga karaktär⁶, samt en önskan om att minimera vår påverkan på representanternas diskursiva framställning. Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 117) menar att

⁶ För vidare förklaring av materialets fördelar i forskningsetisk bemärkelse, se "Etiska överväganden".

diskursanalytiker kan åstadkomma detta genom att studera naturligt förekommande, eller som vi valt att kalla det, befintligt, material. Denna typ av material kan beskrivas vara av ett "icke-reaktivt" slag, vilket innebär att dess innehåll är opåverkat av forskarens uppfattningar, värderingar och/eller studiesyfte, eftersom det inte framställts i ett specifikt forskningssyfte (Bryman 2018, s. 375). Därav fann vi att nyttjandet av befintligt material var vårt bästa alternativ.

Då vi inte deltagit i framställningen av materialet har vi ingen vetskap om omständigheterna under vilka berättelserna producerats. Möjligen skulle representanterna från brukarorganisationerna ha kunnat påverkas av de parter med vilka de samarbetat i framtagandet och produktionen av materialet. Dessa parter kan ha haft egna agendor eller uppfattningar om fenomenet vilket förmått dem att medvetet eller omedvetet påverka representantens svar. Exempelvis kan de ha ställt ledande frågor, styrt samtalet i viss riktning, eller i efterhand klippt och redigerat i materialet. Reaktiva faktorer som dessa skulle i sin tur ha kunnat leda till att representantens diskursiva framställning av fokusområdet förvrängts. Eftersom materialet har publicerats (skriftliga berättelser) respektive spridits (muntliga berättelser) via brukarorganisationernas egna hemsidor och/eller sociala medier vill vi dock hävda att risken för denna typ av förvrängningar - vilka skulle kunna minska materialets tillförlitlighet - är små. Sannolikt har brukarorganisationerna gjort bedömningen att berättelserna speglar deras uppfattningar kring prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet.

3.6.2 Teoretisk och metodologisk relevans

Med avstamp i diskursanalysens teoretiska och metodologiska ramverk och Bacchis analysverktyg har vi grundligt kunnat utreda den osämja och det missnöje kring samhällets bemötande av prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet, som i problemformuleringen beskrivits. Genom att betrakta problematiseringen av gruppens sociala utsatthet som diskursiva konstruktioner har vi förkastat idén om att det skulle finnas en entydig sann bild av den sociala utsattheten och vilka stödinsatser som är lämpliga för att minska den. Fokus har flyttats till diskursens makt att forma hur prostituerade/sexarbetare ser på sin identitet, sin situation och sin utsatthet, och hur uppfattningar av insatsers effektivitet beror av dessa konstruktioner. Faktumet att det kan finnas flera, samexisterande diskursiva konstruktioner av ett visst fenomen har öppnat upp för möjligheten att det kan finnas flera legitima,

samexisterande brukarperspektiv både gällande problembilden ifråga och önskvärda sociala stödinsatser.

3.6.3 Forskarens förförståelse och analysens resultat

Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 28f.) diskuterar problematiken kring forskarens förförståelse för ett fenomen, med ett särskilt fokus på diskursanalyser. De diskurser som sammanfaller med forskarens uppfattningar kring ett visst fenomen upplevs oftast som självklarheter. För att kunna betrakta dessa självklarheter som en av flera möjliga diskurser, kan forskaren försöka sätta sig själv i parentes. Detta har vi i denna studie försökt göra genom att uppmärksamma och påminna oss själva om vår förförståelse. Vi saknar visserligen egna erfarenheter av prostitution/sexarbete, men är uppväxta och lever i ett samhälle där uppfattningen av prostitution som ett uttryck för våld länge präglat våra statliga instanser och det juridiska systemet. Således har vi från en ung ålder internaliserat detta synsätt och upplevt det som en självklarhet. Genom att reflektera över vad vi betraktar som självklarheter i relation till vårt forskningsämne, och noggrant motivera de tolkningar vi gjort, har vi försökt undvika att omedvetet låta vår förförståelse färga vår analysprocess och de slutsatser vi kommit fram till.

Vi betraktar studiens resultat som relevanta och riktiga, men vill vara transparenta med att andra forskare hade kunnat tolka det empiriska materialet annorlunda. Vi vill även poängtera att läsaren inte bör anta att resultaten är överförbara till samtliga brukarorganisationer eller hela populationen prostituerade/sexarbetare i Sverige. Resultaten presenterar emellertid hur två framträdande, aktuella brukarorganisationer av och för prostituerade/sexarbetare problematiserar gruppens sociala utsatthet samt vilka stödinsatser som blir möjliga utifrån deras diskursiva framställningar. Således kan studien bidra till att fylla kunskapsluckan kring brukarperspektivet på prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet.

3.7 Etiska överväganden

Vetenskapsrådet har tagit fram forskningsetiska krav för samhällsvetenskaplig forskning vilka syftar till att guida forskare till att bedriva kvalitativt god forskning med ett viktigt syfte (forskningskravet), samt skydda de individer som deltar i forskningen mot otillbörlig insyn vad gäller deras livsförhållanden (individskyddskravet). Individskyddskravet konkretiseras i

fyra övergripande krav: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Kraven bör dock inte ses som fullständiga och heller inte applicerbara på alla studier. Exempelvis grundar sig kraven i antagandet att studien innefattar aktiva undersökningsdeltagare, vilket inte samtliga studier gör (Vetenskapsrådet 2002, s. 5f.). Då vi använt befintligt material inhämtat från internet har vi inga aktiva deltagare och har heller inte själva deltagit i framställningen av materialet. Vi har återkommande diskuterat hur vi bör förhålla oss till de etiska kraven med tanke på karaktären av vårt material, och beslutade slutligen att endast lyfta de krav som vi bedömt aktuella för vår studie i detta avsnitt: samtyckeskravet och konfidentialitetskravet. Vi kommer även att ta upp övriga etiska dilemman vi stött på under studiens gång.

Samtyckeskravet innebär att forskaren måste inhämta samtycke från deltagarna i studien utan påtryckning eller påverkan (Vetenskapsrådet 2002, s. 9f.). I vår studie har vi däremot inte sett behovet av att inhämta samtycke från de individer vars röster görs hörda i empirin eftersom deras berättelser är publicerade offentligt. Brukarorganisationerna de representerar uttrycker båda att de verkar för att sprida sin medlemmars kunskaper kring prostitution/sexarbete och bilda opinion. Brukarna kan således förstås ha yttrat sig i media i rollen som samhällsdebattörer. Mot denna bakgrund anser vi inte att vår analys av och vidare spridning av brukarnas perspektiv på prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet skulle strida mot enskilda medlemmars, eller brukarorganisationernas intressen.

Av samma anledning har vi inte heller sett behovet av att särskilt beakta konfidentialitetskravet om avidentifiering av undersökningsdeltagare i forskningsstudier (Vetenskapsrådet 2002, s. 12f.). Vad gäller den skriftliga empirin var detta en icke fråga, då samtliga representanter redan var anonymiserade. I den muntliga empirin har dock en del representanter valt att gå ut med sina namn offentligt. Deras val kan tänkas grundas i ambitioner om att öka materialets spridning eller påverkan, eller uppfattningar om att de inte bör behöva dölja sin identitet. Oavsett representanternas anledningar har vi med hänsyn till valet de gjort inte anonymiserat dem. Vi har emellertid inte intresserat oss för de enskilda medlemmarna och vem det är som säger vad, utan istället betraktat vardera berättelse som en del i brukarorganisationernas diskursiva framställning.

Vid val av metod diskuterade vi hur studien på bästa, etiskt försvarbara sätt kunde genomföras. Vi övervägde att göra intervjuer med individer som har erfarenhet av att sälja sex men insåg snabbt svårigheterna med detta. Prostituerade/sexarbetare kan ha utsatts för

mycket svåra situationer, därav bör prostitution/sexarbete betraktas som ett ämne av känslig karaktär. Möjligen skulle intervjupersonerna kunna uppleva det som mycket utlämnande och påfrestande att i samtal med främmande individer bli uppmanade att berätta om sina potentiellt svåra erfarenheter och synen på sin livssituation. Vi bedömde därför att intervjuer hade varit en olämplig metod i denna studie. Med hänvisning till individskyddskravet fann vi således att vi endast kunde skydda individer från otillbörlig insyn genom att samla in befintliga berättelser.

3.8 Arbetsfördelning

Under studiens gång har vi arbetat tillsammans och gemensamt diskuterat och resonerat oss fram till vad som ska skrivas under respektive avsnitt. Vi valde emellertid att dela upp litteratursökning och inläsning av tidigare forskning för att snabbare få en bredare överblick över kunskapsläget. Även under insamling och transkribering av den muntliga empirin gjordes en uppdelning för att spara tid. Uppdelning av transkriberingen medförde även att vi i analysförfarandets början fokuserade på varsin organisation, för att sedan återkoppla till varandra och gemensamt formulera analys- och diskussionsavsnitten.

4. Analys

Vår redogörelse för vardera organisations diskursiva framställning av den sociala utsattheten är uppdelad i tre avsnitt: Anledningar till att sälja sex, utsatthet inom prostitution/sexarbete, samt behov av förändring och socialt stöd. I den första och andra delen berörs organisationernas föreställningar och antaganden kring valfrihet, socioekonomiska- och strukturella ojämlikheter samt prostitutionens/sexarbetets orsaker och konsekvenser. I den tredje delen flyttas fokus till de samhällsinsatser inklusive sociala stödinsatser som mot bakgrund av dessa föreställningar och antaganden, antingen beskrivs vara eller kan antas vara önskvärda respektive problematiska. Innan analyserna inleds presenteras de centrala begrepp som framkommit ur empirin från vardera organisation, och som präglat deras diskursiva framställningar.

4.1 Fuckförbundet: Centrala begrepp

I Fuckförbundets diskursiva framställning av sexarbetares sociala utsatthet har vi identifierat följande centrala begrepp: sexarbetare, kunder, valfrihet, samtycke, yrkesval, lagligt men inte tillåtet, kriminalisering, bristande socialt skyddsnät, stigma, anonymitet, dubbelliv, risk för våld.

4.2 Fuckförbundet: Anledningar till att sälja sex

Fuckförbundets representanter påtalar ett flertal anledningar till varför individer väljer att sälja sex. Anledningarna delas upp i vad de klassificerar som sunda respektive osunda anledningar. De osunda anledningarna specificeras som psykisk ohälsa och självskadebeteende, tvång samt potentiellt socioekonomisk utsatthet. I representanternas berättelser läggs dock störst fokus vid vad de betraktar som sunda anledningar vilka kretsar kring sexarbetarens fria vilja, intresse för och välmående i yrkesrollen. Detta speglar liberalfeministiska föreställningar kring drivkrafter bakom frivilligt sexarbete (se Beran 2012, s. 31; Freeman 1989, s. 88). Representanternas resonemang präglas av idéer om individualism, fri marknad och fria val, vilka är centrala liberala ideal (Beran 2012, s. 31).

4.2.1 Tvång

Representanterna för Fuckförbundet nämner att tvång dessvärre förekommer inom sexbranschen, men poängterar samtidigt att tvång inte tillhör normen. En vanlig missuppfattning är att migranter som sexarbetar i Sverige per automatik kan antas vara offer för dessa fruktansvärda omständigheter:

Jag hör att du också har formats av den svenska bilden att alla som är utländska är offer, men så är det inte riktigt. [...] De flesta är i Sverige för att tjäna pengar och ser det som en ekonomisk aktivitet. Det är inget man behöver räddning från. (Fredagsintervjun 2020)

Mellan 70-80 procent av aktiva sexarbetare inom Sverige uppges vara migranter, men Fuckförbundets representanter menar att de flesta av dessa individer valt att resa till Sverige frivilligt för att försörja sig som sexarbetare. För dem är det ett arbete, en ekonomisk aktivitet. Enligt Fuckförbundet ser de inte sig själva som offer, utan som självständiga individer som försöker försörja sig. Representanterna betonar vikten av att särskilja frivilligt sexarbete som ekonomisk aktivitet från ofrivillig försäljning av sex som påtvingad aktivitet. Denna

gränsdragning betonas även i det liberalfeministiska perspektivet (se Peterson-Iyer 1998, s. 24).

4.2.2 Socioekonomisk utsatthet

Representanterna beskriver sina socioekonomiska förutsättningar som goda, och framhåller att de inte valt sexarbete i ett försök att råda bot på en ekonomisk utsatthet. De beskriver sin tillvaro som stabil och sina liv som välfungerande. Vid frågor om deras bakgrund beskriver de sin uppväxttillvaro som bekymmerslös och normal:

[...] min uppväxt är så 'Svensson' som den kan bli, liksom medelklass, ordnat och allting. Jag har aldrig haft det ekonomiska behovet på något vis, utan det har varit annat som drivit mig [...] (Angry Foreigner 2019)

Representanterna framhåller dock att en del människor - om än inte de själva - vänder sig till sexarbete på grund av just socioekonomisk utsatthet, och förhoppningar om att via sexarbetet kunna förbättra sina levnadsförhållanden. En lägre socioekonomisk status beskrivs kunna leda till ett ökat behov av att säkerställa kundkontakter och inkomst, vilket i sin tur kan begränsa sexarbetarens möjligheter att sätta gränser, ställa krav och kontrollera villkoren för sina kundmöten. Således ökar risken för att sexarbetaren försätts i situationer som överskrider gränserna för dennes fria vilja.

Fuckförbundets representanter är dock noga med att påpeka att individer som av ekonomiska skäl vänder sig till sexarbetet inte per automatik bör förstås befinna sig i sexbranschen mot sin vilja. Flera representanter poängterar att den höga avkastningen bidragit till deras beslut att göra karriär som sexarbetare, men uttrycker samtidigt att de trivs i sin yrkesroll. Inom det liberalfeministiska perspektivet betonas även att ekonomiska ojämlikheter eller incitament som kan komma att prägla en sexarbetares valmöjligheter inte nödvändigtvis behöver påverka legitimiteten i sexarbetarens samtycke eller göra att valet bör betraktas som osunt (Carson & Edwards 2011, s. 65f.).

4.2.3 Psykisk ohälsa och självskadebeteende

Representanterna berättar även att en del individer söker sig till sexbranschen till följd av olika psykiska problem som förmår dem att försätta sig i situationer som vidare kan skada

dem både psykiskt och fysiskt. Dessa individer har fallit offer för ett bristande socialt skyddsnät som inte lyckats erbjuda dem den hjälp de behöver:

[...] du kan inte stå och peka på sexarbete som den stora boven i det här. Utan här snackar vi om en grymt stor grupp unga tjejer som helt enkelt missas, och som faller mellan stolarna i vårt samhälle för vi har skitdåligt fungerande psykiatri, och skolan har inget grepp längre. Dom har psykiska och mentala problem som måste tas omhand, och det är samhället som har svikit dom. (Angry Foreigner 2019)

Representanterna lyfter särskilt individer med självskadebeteenden i denna diskussion, en grupp de menar ofta glöms bort. De menar att dessa individer säljer sina kroppar till följd av en dålig självbild, en uppfattning om att de inte har något värde och ett ohälsosamt beteende som förmår dem att vilja skada sig själva genom att försätta sig i sexuella situationer de inte mår bra av. För dessa individer menar representanterna att sexarbetet kan vara mycket skadligt.

4.2.4 Fri vilja

Trots att representanterna påtalar att det finns sexarbetare som inte trivs med att sälja sex, och som vänt sig till eller försatts i sexarbete till följd av ofördelaktiga omständigheter och ekonomisk eller psykisk utsatthet, är de noga med att poängtera att många sexarbetare - inklusive de själva - valt yrket av fri vilja. De beskriver att de trivs med att sälja sex och att det gör dem lyckliga.

Drivkrafterna bakom valet att sälja sex är många. En representant från Fuckförbundet beskriver motivationen bakom sitt yrkesval som trefaldig: "Jag gillar pengar, jag gillar sex och jag gillar människor." (Angry Foreigner 2019). Som citatet indikerar kan yrkesvalet bland annat handla om egna sexuella preferenser, alltså att sexarbetaren tänker på försäljningen av sex. En del representanter beskriver att de sedan länge betraktat sexarbete och sexualitet som något intressant, fascinerande och spännande, och att sexarbetet ger dem en möjlighet att utforska både sin egen och andra människors sexualitet. Andra representanter menar att det är mötet med nya människor som lockar och yrkets belönande karaktär. Mer specifikt uppger representanterna att de under sina kundmöten blir bemötta och behandlade med respekt. De får känna att de hjälper en individ som söker efter intimitet eller någon att prata med. Samtidigt tillägnas de kundens fulla uppmärksamhet och får dessutom betalt för sin tid. Flera

sexarbetare beskriver avkastningen för arbetet som hög och resonerar utifrån logiken: varför göra det gratis, när du kan få betalt? Inom det liberalfeministiska perspektivet porträtteras sexarbetare som starka, självständiga och frigjorda kvinnor som bokstavligen väljer att göra profit på sin sexualitet (Beran 2012, s. 31). Vi finner att representanternas resonemang speglar denna bild av sexarbetare.

[...] det är nog en del av mig som tänker på det, att veta att jag har nånting som nån annan vill ha och den är villig att betala för det. Och det är lite upphetsande att känna. Varför ge bort det gratis när någon faktiskt är villig att betala för det. Jag är värd mer än ett gratis-
ligg, jag är värd att få betalt för det här. (SR Granskar 2020)

Gemensamt för Fuckförbundets representanter är att de betraktar sexarbetet som ett yrke, i många fall likt vilken annan tjänsteförmedling som helst. Deras synsätt speglar det liberalfeministiska perspektivets betoning av att frivilligt sexarbete - i likhet med andra yrken - bör förstås i termer att ett arbetskontrakt mellan två samtyckande parter (Carson & Edwards 2011, s. 65f.; Pateman 1994, s. 127; Peterson-Iyer 1998, s. 25f.). Således menar Fuckförbundets representanter att det inte finns något inneboende fel i sexarbete i sig, vilket är ett grundläggande antagande inom det liberalfeministiska perspektivet (Ericsson 1996, s. 215). Fuckförbundets representanter är vidare noga med att titulera sig som sexarbetare, istället för prostituerade. Den senare termen beskrivs innehålla indikationer på att individen som säljer sex befinner sig i en utsatt position i vilken hen utsätts för sexuella handlingar som kan likställas med övergrepp:

Det lägger ett epitet på dig. Det är någonting som du blir utsatt *för*, det är inte någonting du gör frivilligt. Du *blir* prostituerad, du *är* prostituerad. Vad kallar du sjuksyster liksom? Att hon är vårdifierad liksom? Det blir helt fel. (Samtal 2020)

Representanterna tar starkt avstånd från påståenden om att sexarbete är att betrakta som övergrepp, vilket speglar liberalfeminismens fördömande av påståenden om att kvinnor i sexarbete skulle vara passiva, våldsutsatta offer (Levy & Jakobsson 2014, s. 594). De poängterar återkommande att det är deras fria val att sälja sex, och att de inte önskar eller behöver bli räddade. De framhåller att individens rätt till självbestämmande bör respekteras. Detta speglar liberalfeministiska argument om att det bör vara den enskildes individuella rättighet att fritt välja sexarbete som yrkesval om hen så önskar (Cruz 2020, s. 194f.; Pateman 1994 s. 127; Peterson-Iyer 1998, s. 26), och att individens självbestämmande över den egna kroppen bör respekteras (Cruz 2020, s. 196f.). Representanterna framhåller att övergrepp

handlar om att en individ utsätter en annan individ för något denna inte samtyckt till. Inom sexarbetet innebär detta att ett övergrepp inträffar då kunden överträder gränserna för sexarbetarens samtycke, dessförinnan är handlingen inte att definiera som något annat än sex.

4.3 Fuckförbundet: Utsatthet inom sexarbete

Oavsett omständigheterna för sexarbetarens inträde i branschen, menar Fuckförbundets representanter att sexarbetaren löper stor risk för att hamna i social utsatthet. De sexarbetare som säljer sex under tvång, på grund av ekonomiska bekymmer, psykiska besvär eller andra ofördelaktiga omständigheter betraktas befinna sig i social utsatthet redan innan inträdet i sexarbetarbranschen och har svikits av samhällets bristfälliga sociala skyddsnät. För de frivilliga sexarbetarna betraktas dock riskfaktorerna vara sammankopplade med deras yrkesroll, samt samhällets syn på och hantering av sexarbete. Fuckförbundets representanter menar att sexarbetarens levnadsförhållanden påverkas av ett bristande socialt skyddsnät, en utbredd stigmatisering av sexarbetare, samt de lagstiftningar som reglerar sexarbetarens yrkesliv och vardag. Detta speglar ett liberalfeministiskt perspektiv av orsaker till sexarbetarens sociala utsatthet (se Levy & Jakobsson 2014, s. 598ff.; Cruz 2020, s. 195).

4.3.1 Stigma

Representanterna från Fuckförbundet menar att sexarbetarens upplevelser och uppfattningar kring sexarbete inte respekteras, välkomnas eller får gehör i samhället. Istället tystas deras röster, de möter omfattande kritik och bjuds inte in att delta i större mediala samtal:

Man kan vara lycklig med att sälja sex, man kan trivas med den rollen, och den får inte riktigt utrymme i media. Det får inte synas, det får inte visas eller höras på nått sätt. Att folk faktiskt vill sälja sex, eller gör det frivilligt. (SR Granskar 2020)

Vidare menar representanterna då sexarbetare trots allt vädrar sina åsikter offentligt, avfärdas deras resonemang om ömsesidigt samtycke och fria val avfärdas med påståenden om att sexarbetarna de är hjärntvättade av patriarkatet. En sexarbetare från Fuckförbundet uttrycker starkt ogillande av att utomstående beviljar sig själva tolkningsföreträde och avfärdar sexarbetarnas upplevelser med nedvärderande kommentarer som insinuerar att sexarbetarna inte förstår komplexiteten i, och samhällsstrukturernas påverkan på deras yrkesval.

Stigmat präglar inte bara samhällsdebatten, utan även sexarbetarnas privatliv.

Representanterna från Fuckförbundet berättar att många sexarbetare inte vågar berätta om sitt yrkesval för sina nära och kära, i rädsla för vilka reaktioner de kan komma att möta:

Det här är inget som man kan berätta. Även om det nu är lagligt det jag gör, är allting runt omkring olagligt och det har en ful stämpel att sexarbeta, och inget man kan gå och berätta hur som helst. Ja, man lever lite som i garderoben helt enkelt. [...] Det är psykiskt jobbigt, att inte kunna få vara sig själv. (SR Granskar 2020)

De representanter som varit öppna och ärliga beskriver att de mötts av uppmaningar om att hålla låg profil, samt oönskade interventioner och räddningsaktioner. Fördomarna kring sexarbetare är vitt utspridda och sexarbetarna tvingas leva ett dubbelliv.

4.3.2 Sexköpslagen, kopplerilagen och utlänningslagen

Representanterna från Fuckförbundet beskriver att lagstiftningen inte är utformad för att skydda sexarbetare från utsatthet, utan för att utrota sexarbete genom att försvåra sexarbetarens möjligheter att bedriva en säker verksamhet. Försäljning av sex må vara lagligt, men representanterna menar att det varken accepteras eller respekteras av samhällets skyddsinstanser och att det därför inte att betrakta som tillåtet.

Fuckförbundets representanter poängterar att kriminaliseringen av sexköpare har ökat köparnas önskemål om anonymitet och diskretion. De vill inte uppge sina namn, personuppgifter, sysselsättning eller adress, och önskar ofta mötas på dolda, dunkla platser, där risken för att bli ertappad av polisen upplevs lägre. Dessa konsekvenser av kriminaliseringen av sexköp lyfts även inom det liberalfeministiska perspektivet (se Cruz 2020, s. 195; Levy & Jakobsson 2014, s. 598ff.).

Det enda jag vet med 100 procent är att du gör inte oss en tjänst genom att göra våra kunder till brottslingar.[...] När du gör våra kunder till brottslingar, blir de mer försiktiga med vilken information de ger oss. Det betyder att vi vet mindre om våra kunder, och har därför mycket större risk att klampa rakt in i en jävligt dålig och riskfylld situation. (Angry Foreigner 2019)

Representanterna från Fuckförbundet har stor förståelse för köparnas önskemål men betonar samtidigt att anonymiteten medför ökade risker. Bland annat lockar den män med en

nedvärderande kvinnobild som önskar få utlopp för ett maktbehov och kriminella individer med onda intentioner in i branschen. Rånare och bedragare poserar som kunder och utnyttjar sedan sexarbetare som fallit för deras skådespeleri. Representanterna menar att anonymiteten ökar risken för våld och övergrepp, då förövaren i lägre utsträckning riskerar att bli ertappad. Om sexarbetaren skulle bli utsatt för något brott av detta slag har de nämligen ingen att anmäla. Samma slutsats dras även inom det liberalfeministiska perspektivet (se Cruz 2020, s. 195; Levy & Jakobsson 2014, s. 598ff.; Sieberg 2005, s. 62).

Dessa risker förstärks vidare till följd av kopplerilagens kriminalisering av förmedling och främjande av sexarbete. Lagen förhindrar sexarbetare från att samarbeta och hjälpa varandra för att öka den individuella säkerheten i relation till deras kunder:

[...] allting, precis allting, runt omkring mitt arbete är olagligt. Skulle jag till exempel jobba tillsammans med en kompis, att man ska träffa en kund tillsammans, eller att man delar på en lägenhet, eller hjälper varandra med att ta foton eller det spelar egentligen ingen roll vad man hjälper varandra med, då begår man helt plötsligt ett brott. (Samtal 2020)

En representant menar att riskerna för att bli utsatt för brott skulle minska om sexarbetarna kunde dela lokaler för sin arbetsverksamhet. Då skulle sexarbetaren enklare kunna kalla på hjälp om något inte gick som planerat. Mot bakgrund av sexköpslagen och kopplerilagen uttrycker även representanterna att de med största sannolikhet inte skulle vända sig till polisen om någonting faktiskt sker. Representanterna uttrycker en oro för att kontakt med polisen skulle kunna påverka deras privatliv och deras familjer. Partners skulle kunna bli åtalade för koppleri och barn bli tagna av socialtjänsten. Dessutom kan polisen sätta span på dem för att kunna lagföra deras kunder, något som skulle förhindra deras möjlighet att fortsätta bedriva sin verksamhet.

Som utlänning beskrivs samröre med polisen innebära att sexarbetaren förlorar allt. Representanterna från Fuckförbundet hänvisar denna slutsats till utlänningslagen, vilken talar om att individer utan uppehållstillstånd i Sverige inte har rätt att försörja sig via sexarbete och att detta är skäl för deportering. Representanterna från Fuckförbundet menar således att utlänningslagen försätter migranter som sexarbetar i Sverige i en mycket utsatt position:

Frågan är var vänder man sig om det händer någonting. Om man är med om ett övergrepp, vart vänder man sig då idag? [...] ska det vara så som det är idag att man i princip förlorar allt? Alltså man förlorar sin inkomst, den lägenheten man jobbar för, sina kunder och i många fall deporteras. (Fredagsintervjun 2020)

I rädsla för deportering lever och arbetar de ännu mer isolerat från övriga samhället än de svenska sexarbetarna, oavsett om de befinner sig i branschen av vilja eller under tvång. Representanterna för Fuckförbundet menar att det för denna grupp inte finns stöd att få om sexarbetaren råkar ut för våld eller övergrepp, eller önskar lämna sexarbetet bakom sig, varken från polisen eller sociala skyddsinstanser.

4.4 Fuckförbundet: Behov av förändring och socialt stöd

Representanterna från Fuckförbundet efterfrågar nya lösningar för att minska riskerna för utsatthet inom sexbranschen och säkerställa sexarbetarens trygghet. De menar att en förändring av lagstiftningen är nödvändig och att ett bättre samhälleligt socialt skydds nät måste upprättas. Detta överensstämmer med det liberalfeministiska perspektivets åtgärdsförslag för att minska sexarbetarens sociala utsatthet (se Carson & Edwards 2011, s. 65f.; Cruz 2020, s. 194f.). Såsom Bacchi (Bacchi & Goodwin 2016) förklarar, kan representanternas förslag till förändring härledas till deras diskursiva framställningen av sexarbetarnas sociala utsatthet. Med andra ord sammanfaller konstruktionen av den sociala utsatthetens orsaker med deras beskrivningar av vad som måste förändras för att eliminera denna utsatthet.

4.4.1 Avkriminalisering

Fuckförbundets representanter menar att en avkriminalisering av sexköp skulle vara fördelaktigt för samtliga sexarbetare, frivilliga som ofrivilliga, svenska medborgare som utländska. En avkriminalisering beskrivs kunna öka jämställdheten mellan sexarbetare och deras kunder, samt eliminera kundernas behov av anonymitet:

Är inte kunden kriminaliserad, utan vi kan kräva identifikation, det hjälper alla på alla plan. Inte bara mig, som är den lyckliga horan, utan även de som kanske gör det mot sin vilja [...]. (SR Granskar 2020)

För individer som ofrivilligt hamnat i branschen eller som av osunda anledningar sökt sig till branschen skulle avkriminaliseringen innebära en ökad chans att fångas upp och få den hjälp de behöver. Representanterna från Fuckförbundet menar att fler sexköpare skulle välja att kontakta polisen vid misstankar om att en sexarbetare arbetar under tvång, om de inte riskerade att lagföras för sexköp. En sexarbetare beskriver att "Ju mer någonting är olagligt, desto mer hamnar det under ytan." (SR Granskar 2020)

Representanterna menar vidare att avkriminaliseringen skulle kunna minska förekomsten av våld och övergrepp. Denna slutsats dras även inom det liberalfeministiska perspektivet (se Carson & Edwards 2011, s. 66, Sieberg 2005, s. 56, 62). En sexarbetare tror även att det kommer bli ett skifte av kunder, då fler personer med goda intentioner kommer våga kontakta sexarbetare för sexköp. Dessutom skulle sexsäljaren kunna anmäla eventuella våldsbrott, utan att riskera att ett utlämnande av personuppgifter till polisen skulle få konsekvenser för deras nära och kära. En avkriminalisering ses således som startskottet för att stärka sexarbetares rättigheter och öka deras möjligheter att få stöd och upprättelse om de skulle utsättas för våldsbrott.

Representanterna från Fuckförbundet beskriver även att en avkriminalisering skulle ge sexarbetarna möjlighet att hjälpa och stötta varandra, för att öka den individuella säkerheten. Även stigmatiseringen av sexarbete tros kunna minska, då dess status som ett exploaterande yrke antas härstamma från gällande lagstiftningars problembeskrivningar. Detta speglar en liberalfeministisk förståelse av stigmatiseringens koppling till aktuell lagstiftning (se Cruz 2020, s. 194f.; Levy & Jakobsson 2014, s. 600f.).

4.4.2 Socialt skyddsnät för samtliga sexarbetare

Fuckförbundets representanter ser en avkriminalisering som ett första steg för att minska sexarbetares sociala utsatthet, men är noga med att poängtera att åtgärden behöver kompletteras med ett utvidgat och förbättrat socialt skyddsnät som i större utsträckning är anpassat efter sexarbetares olika behov. Detta speglar även den liberalfeministiska förståelsen av nödvändiga förändringar för att öka sexarbetares säkerhet och trygghet (se Carson & Edwards 2011, s. 66; Cruz 2020, s. 194f.).

Representanterna menar att det sociala skydds nätet dels behöver hjälpa de individer som av osunda anledningar hamnat i sexarbete, och/eller som önskar lämna branschen. Individer med psykiska besvär behöver fångas upp och få tillgång till adekvat professionell hjälp. Likväl behöver individer i ekonomisk utsatthet som inte önskar arbeta som sexarbetare få ekonomiskt stöd och tillgång till en välutformad exit-strategi:

Folk med självskadebeteenden behöver kunna fångas upp. För de behöver någonting helt annat än vad jag behöver. Och personer som inte mår bra av att sexarbeta, de ska få en möjlighet att kunna komma ur sin situation. (Samtal 2020)

Skydds nätet behöver även finnas tillgängligt för de individer som trivs i, och inte önskar lämna sexarbete bakom sig, men som av andra anledningar är i behov av socialt stöd för att minska sin utsatthet. Representanterna är noga med att poängtera att det måste finnas adekvata stödinsatser för båda dessa grupper. Utan denna dualitet kommer det alltid vara en del sexarbetare som faller mellan stolarna.

Utifrån denna problembeskrivning framstår behovet av ett mångfacetterat socialt skydds nät som stort. De sociala stödinsatser som finns uppfattas som ineffektiva och olämpliga av ett flertal anledningar. Dels är insatserna alldeles för få och når inte ut till de sexarbetare som är i behov av hjälp och stöd. Dels bygger insatserna på en förenklad och felaktig förståelse av sexarbete och sexarbetares sociala utsatthet vilken grundas i en okunskap kring skillnaden mellan frivillig och ofrivillig försäljning av sex. Allt sexarbete förstås som övergrepp och de få insatser som finns är utformade utifrån antagandet att sexarbetare bör få hjälp att lämna sexbranschen, trots att detta i många fall inte är vad sexarbetaren varken vill eller behöver få hjälp med:

Sverige får ju erbjuda något till oss som säljer sex om de ska hålla på att skryta hela tiden och marknadsföra den här lagen utomlands. Då får man visa att man har något att erbjuda. Det här är ju pinsamt. Det finns fler mottagningar för folk som köper sex i Sverige än de som säljer sex, och för migranter finns det ingenting alls. (Fredagsintervjun 2020)

För att kunna bemöta den bredd av problematiker som kan präglade sexarbetares sociala utsatthet framstår det centralt att det inom det sociala skydds nätet finns kunskap kring skillnaden mellan ofrivilligt och frivilligt sexarbete. Det måste finnas kompetens för att bemöta sexarbetaren utifrån dennes individuella förståelse av sin situation, och respekt inför

individens rätt att välja sexarbete som yrkesval om hen så önskar. Representanterna önskar tillgodose samma rättigheter som övriga samhällsmedborgare och att inte bli diskriminerade per automatik på grund av sin sysselsättning. De betonar även vikten av att sociala stödinsatser utformas i samråd med sexarbetarna och önskar att det fanns ett större intresse för att lyssna till sexarbetarens tankar kring vad som skulle kunna öka deras trygghet i deras yrkesliv och privatliv.

Representanterna menar även att de sociala stödinsatserna måste vara mer lättillgängliga och att det måste finnas en samordning inom socialtjänsten så att sexarbetaren enkelt kan erbjudas individanpassat stöd utifrån just dennes behov. Önskvärt vore därför specialutformade mottagningar för sexarbetare där de kan tillhandahållas olika former av hjälp, exempelvis medicinsk vård, och professionellt samtalsstöd. En form av mötesplats där sexarbetare har möjlighet att samtala, rådfråga och stötta varandra, för att bryta den isolering och ensamhet som många sexarbetare tvingas leva i.

4.6 #intedinhora: Centrala begrepp

I #intedinhoras diskursiva framställning av prostituerades sociala utsatthet har vi identifierat följande centrala begrepp: prostituerade, förövare, brist på valmöjligheter, sexuellt övergrepp, social utsatthet, objektifiering av kvinnor, manlig dominans, förlorad självrespekt, våld, självdestruktivitet.

4.7 #intedinhora: Anledningar till att sälja sex

Representanterna från #intedinhora presenterar likt Fuckförbundet ett flertal anledningar till att individer hamnar i prostitution, dock menar representanterna att det inte existerar några sunda anledningar till att börja sälja sex. Det involverar alltid tvång och en avsaknad av valfrihet. Inträdet i prostitution ses som en konsekvens av ofördelaktiga omständigheter i livet. Många prostituerade har haft en svår uppväxt, ofta präglad av psykisk ohälsa, dåliga ekonomiska förutsättningar, övergrepp eller missbruk. I representanternas berättelser framgår det att de hamnat i prostitution i ung ålder eller som en sista utväg då de tvingats till försäljning av sex i brist på andra alternativ. Nedan presenteras representanternas

konstruktioner av de bidragande faktorer vilka fått dem att börja sälja sex, ofta sammanvävda med varann.

4.7.1 Socioekonomisk utsatthet och missbruk

Dålig ekonomi framställs som en central anledning till prostitution och flera representanter beskriver att de vänt sig till prostitution på grund just av ekonomisk utsatthet. Berättelserna tyder på en desperation och representanterna beskriver att många prostituerade tvingas till att sälja sex då det är deras enda alternativ för att försörja sig. Även inom radikalfeminismen beskrivs bristande valmöjligheter som en central anledning till att börja sälja sex (MacKinnon 1993, s. 15, 28). Representanterna beskriver att prostitutionen ses som en möjlig väg till ett bättre liv, ut ur fattigdom och lidande, vilket det dock sällan är. Vidare poängterar de att majoriteten av kvinnorna som lever i prostitution i Sverige idag är migranter:

Jag tror att det är 70 procent av de som befinner sig i prostitution i Sverige kommer från Rumänien, Bulgarien och Nigeria, vilket är tre av världens fattigaste länder [...] kvinnor från fattiga länder är den främsta målgruppen som hamnar i prostitution (Fattapodden 2020)

Representanterna menar att kvinnorna i dessa länder kan antas ha levt under svåra omständigheter och att de lämnat sina hemländer och sina liv i hopp om försörjning och en bättre tillvaro i Sverige. Drivkraften har varit deras behov av pengar och då dom saknat andra valmöjligheter har de tvingats in i prostitution. Deras val har således varit allt annat än fritt. Väl inne i prostitutionen har de svårigheter att lämna då de fortsatt saknar andra valmöjligheter och behöver prostitutionens avkastning för att överleva.

Ännu en anledning till att prostituerade börjar sälja sex är missbruksproblematik. Flera representanter beskriver att de mått väldigt dåligt under ungdomsåren och att droger därav blivit ett sätt att må bättre. De menar att deras missbruk resulterat i ett behov av ”snabba pengar” och att de betraktat prostitutionen som en inkomstkälla för att kunna fortsätta använda droger:

Prostitutionen började i mitt missbruk. Jag har missbrukat tunga opiater i flera år och ett sätt att försörja sig på, förutom kriminaliteten, var prostitution. Tillslut blev också det mitt beroende och höll på att kosta mig livet. (#intedinhora u.å.b)

Missbruk och behovet av pengar beskrivs således gå hand i hand, vilket i sin tur sammankopplas med prostitutionen och dess avkastning. Berättelserna tyder på att prostituerade som är missbrukare fastnar i en ond cirkel där beroendet av droger leder till ett behov av pengar, vilket i sin tur leder till att de blir beroende av att sälja sex. De tvingas således fortsätta prostituera sig för att överleva både ekonomiskt och psykiskt.

4.7.2 Övergrepp i ung ålder och psykisk ohälsa

Flera av #intedinhoras representanter beskriver att de - likt många andra prostituerade - upplevt sexuella övergrepp, våldtäkter, grooming eller misshandel av någon närstående under barndomen. Övergreppen beskrivs ha skadat dem både fysiskt och psykiskt och dessutom präglat synen på dem själva:

Jag var osäker, mobbad i skolan, jag hade även varit med om sexuella övergrepp. Det tidigaste var när jag var tre år gammal, sen även av min första pojkvän. Att vara med om övergrepp gjorde att jag blev sexuellt gränslös. Jag vågade inte säga nej. [...] Jag började att sälja nakenbilder för att jag saknade respekten för min egen kropp. (Nyhetsmorgon 2020b)

Representanterna lyfter särskilt att de i tidig ålder förlorat respekten för sig själva och sina kroppar, och uppger att de internaliserat att deras enda värde var sex. Detta speglar den radikalfeministiska synen på hur kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp i barndomen i ett tidigt stadiet lärt sig att de har ett lågt värde, och att det inte finns några gränser gällande vad som kan och får göras med dem och deras kroppar (Dworkin 1993, s. 4f.). #intedinhoras representanter menar att för de som utsatts för övergrepp och utnyttjande av närstående i barndomen, blir prostitutionen inte bara ett sätt att tjäna pengar utan även ett sätt att leva upp till föreställningen att de endast duger till sex. Representanterna beskriver en skadad självbild och ett försämrat självförtroende, vilka utgör centrala anledningar till att de hamnat i prostitution. Försäljning av sex kan mot den bakgrunden förklaras som ett sätt att fortsätta skada sig själv:

Var i en relation med en äldre kille när jag var 14-15 som misshandlade och förgrep sig på mig. Jag växte upp med misshandel från min pappa så jag fastnade i den relationen utan en extra tanke. När jag kom ur förhållandet var jag extremt destruktiv och tog till sex som självskadebeteende. (#intedinhora u.å.b)

Flera representanter beskriver att de mått mycket dåligt och lidit av själskadebeteenden redan innan inträdet i prostitutionen. De har sett försäljning av sex som ett sätt att distrahera sig och känna någonting fysiskt. Både för dessa individer, samt de som utsatts för traumatiska upplevelser under barndomen är prostitutionen ett självdestruktivt beteende och i många fall ett beroende. #intedinhoras representanter menar att inträdet i prostitutionen sker utan något aktivt val. Detta poängteras även inom det radikalfeministiska perspektivet (se MacKinnon 1993, s. 27).

4.7.3 Patriarkala samhällsstrukturer

Vidare beskriver representanterna att prostitutionen kan härledas till patriarkala strukturer som genomsyrar samhället och gör att män tillåts utöva makt och kontroll över kvinnan och hennes kropp:

Det handlar om patriarkatet tänker jag [...] Det finns en stor efterfrågan på kvinnors kroppar, att kvinnors kroppar objektifieras av män. Män har liksom den sociala, sexuella, ekonomiska makten i samhället [...] (Fattapodden 2020)

I representanternas berättelser görs återkommande kopplingar till den manliga efterfrågan på kvinnors kroppar. Denna efterfrågan beskrivs som ett resultat av ojämlika samhällsstrukturer som präglas av manlig dominans, och som tillåter en objektifiering av kvinnors kroppar. Detta speglar den radikalfeministiska förståelsen av prostitution som ett resultat av patriarkala samhällsstrukturer vilka bygger på manlig överordning och kvinnlig undergivenhet (Carson & Edwards 2011, s. 67; Pateman 1994, s. 131f.). Inom radikalfeminismen påstås det fria valet förlora sin betydelse i en kontext som denna, då prostituerade oundvikligen influeras av de samhällsstrukturer som styr dem till sexuell underordning (Peterson-Iyer 1998, s. 28ff.). I representanternas berättelser framkommer en liknande argumentation; prostituerades valfrihet betraktas vara begränsad på grund av ojämlika samhällsstrukturer och därav kan inte ett legitimt samtycke ges. Flera representanter vittnar även om att närstående män som de varit i beroendeställning till tvingat dem in i prostitution redan i tonåren:

När jag var 12-14 år blev jag kidnappad, såld och våldtagen av en man jag kände. Han kunde vara snäll och prata mycket för att sedan vända ryggen till och låtsas att jag inte fanns. Han brukade ta mig till hotell och andra platser där jag blev våldtagen.
(#intedinhora u.å.b)

Representanterna från #intedinhora menar att kvinnans kropp (och i detta fall den minderåriga flickans) betraktas som ett objekt och en handelsvara, som män kan och får köpa sig rätten att sexuellt utnyttja. Detta speglar den radikalfeministiska synen på prostitution som ett erkännande och acceptans av mäns dominans och makt över kvinnor och kvinnors kroppar (Peterson-Iyer 1998, s. 29).

4.8 #intedinhora: Utsatthet inom prostitution

Mot stöd av ovanstående beskrivningar av prostituerades föreliggande ekonomiska problem, missbruk, trauman eller psykisk ohälsa menar representanterna för #intedinhora att prostituerade ofta befinner sig i social utsatthet redan innan inträdet i prostitution. Efter inträdet blir dock utsattheten allt värre. Representanterna beskriver prostitutionen i sig som ett övergrepp, och menar att de inom prostitution även utsätts för psykisk och fysisk misshandel. De menar att prostitutionen aldrig kan likställas med andra accepterade arbeten eller legitimeras med stöd av idéer om samtycke, vilket även är en grundläggande slutsats inom det radikalfeministiska perspektivet (Beran 2012, s. 43). Nedan presenteras representanternas erfarenheter och upplevelser av utsatthet i prostitution.

4.8.1 Ett liv präglad av våld

Representanterna tar starkt avstånd från bilden av att försäljning av sex skulle betraktas som något glamoröst och härligt. De beskriver fördomen om “den lyckliga horan” som en lögn och felaktig bild av kvinnor i prostitution, och menar att det inte stämmer överens med prostituerade kvinnors verklighet.

Gemensamt beskriver representanterna för #intedinhora prostitution som en rad våldsamma upplevelser och erfarenheter där de var dag, gång på gång utnyttjas av män vilka förnedrar dem. Detta återspeglar den radikalfeministiska synen på prostitution (se MacKinnon 1993, s. 13f). Berättelser om våldtäkter, misshandel, psykiskt utnyttjande och manlig dominans är återkommande bland representanterna. De känner sig kontrollerade och hotade av männen som köper sex och är rädda för att försöka ta sig ur sin situation. Två exempel på detta är nedanstående starka och explicita beskrivningar av övergrepp:

Han tar av sig sina byxor och stoppar in den i min mun, den styvnar inte och han blir arg. Han tar sitt bälte runt min hals och sedan minns jag inget mer, jag slocknar. [...] Han dumpar mig, naken, i ett industriområde. Jag vet inte hur jag kom hem. Oavsett om jag gick med på att träffa torsken, och sälja min kropp, så gick jag aldrig med på detta. Jag var 16 år. (#intedinhora u.å.b)

Jag var 16 år och han 40. Enligt polisens protokoll slog han mig 139 gånger under 30 minuter. När han var klar släpade han ut mig i badrummet och kissade på mig. Jag låg där och tänkte, är det såhär det känns att vara död? (#intedinhora u.å.b)

Citaten visar på grovt våld, förnedring och manlig sexuell dominans vilket #intedinhoras representanter menar präglar prostituerades liv. Detta speglar radikalfeminismens beskrivning av prostitution som exploativ och skadlig (MacKinnon 1993, s. 13f.). En återkommande central orsak till prostituerades utsatthet beskrivs vara männens behov av att visa makt och överlägsenhet, vilket förstärker kvinnans underlägsenhet.

Vidare framgår det i representanternas berättelser att det ofta förekommer stor ålderskillnad mellan de som säljer sex och de som köper sex. En representant lyfter att män tror sig kunna göra vad de vill med unga tjejer för att det bedöms vara mindre risk att ett barn berättar om händelserna än en vuxen kvinna. Representanten menar att ungas osäkerhet får män att överskrida gränserna för sitt handlande ytterligare. Männerna beskrivs eftertrakta unga kvinnor och flera av representanterna vittnar om upplevelser där män gått igång på att de varit unga. Mot bakgrund av detta menar representanterna att den ålderskillnaden således bidrar till ytterligare utnyttjande, då unga kvinnor (flickor) är extra sårbara. De riskerar att bli försatta i beroendeställning till förövaren då de sällan har någon annan närstående att vända sig till.

Representanternas diskursiva framställning av prostituerades sociala utsatthet visar på att manlig dominans och objektifieringen av kvinnor – vilka som ovan nämnts härstammar från patriarkala samhällsstrukturer - är de huvudsakliga orsakerna till prostituerades sociala utsatthet. Utsattheten skildras i den brutalitet prostituerade tvingas stå ut med.

Representanterna för #intedinhora menar att oavsett hur omständigheterna kring prostitutionen ser ut, går det inte att förmildra vad det faktiskt är och vad det gör med kvinnor som tvingas leva i denna utsatta tillvaro. Vidare menar representanterna att de upplever att de övergivits av samhällets sociala skyddsnät. De möts inte som brottsoffer - vilket det enligt

lagen är - utan hänvisas istället till allmänna stödinsatser som inte är anpassade efter deras särskilda situation och behov.

4.8.2 Utsatthetens konsekvenser

Representanterna för #intedinhora menar att prostitutionen ger upphov till ett flertal psykologiska skadeverkningar. Detta poängteras även inom det radikalfeministiska perspektivet (se Carson & Edwards 2011, s. 67). Representanterna beskriver att prostituerade kvinnor bryts ner mentalt och vänjer sig vid att bli utnyttjade och slagna, vilket får dem att bli dissociativa och gång på gång tillåta män att överskrida gränserna för vad de tycker är acceptabelt. För att bedöva både den fysiska och psykiska smärtan används ofta droger. Således kan missbruk komma att bli en konsekvens av prostituerades påfrestande situation. En representant beskriver att hon mått så dåligt att hon vid ett flertal tillfällen varit nära att ta sitt liv då hon varken stod ut med prostitutionens övergrepp eller det drogberoende vilket hon utvecklat under sin tid i prostitution.

#intedinhoras representanter motsätter sig vidare att ett samtycke från den prostituerade skulle rättfärdiga de olagliga och fruktansvärda handlingar vilka de som köper sex utsätter den prostituerade för. I representanternas berättelser framställs sexköparen som förövare och brottsling, vilket stämmer överens med hur den svenska lagstiftningen betraktar sexköpare; det vill säga individer som bör straffas för sina handlingar (6 kap 11§ BrB).

Representanternas argumentation speglar även den radikalfeministiska synen på sexköpare som förövare och prostituerade som offer för förövarnas patriarkala våld (Farley 2004, s. 1117).

Jag gav dem mitt samtycke, men vad är det samtycket värt när mitt liv flera år senare fortfarande begränsas av det. Frivillighet gör dig inte immun mot könssjukdomar, skador och misshandel. Frivillighet skyddar inte mot ångest, depression och PTSD.

(#intedinhora u.å.b)

Av berättelserna framgår det att representanterna utsatts för grova trauman vilka tar lång tid att återhämta sig från eller vilka de tvingas leva med resten av livet. Mot bakgrund av antagandet att prostitutionen bryter ned de prostituerade, försvåras en tänkbar väg ut och prostitutionen blir ett självdestruktivt beteende. Citatet nedan beskriver hur en representant upplevt sin tid i prostitution och vad det gjort med henne:

[...] du kommer träffa svin. Du kommer förstöras, ditt sinne kommer förstöras, du bryts ner. Du blir trött, du blir deprimerad, din syn på dig själv kommer förändras.” (Tänk till 2020)

Återkommande i #intedinhoras representanters berättelser är rädslan att berätta vad de är med om för sin omgivning, samt rädslan för att lämna sin situation då det finns en oro att deras förövare avslöjar dem. Även stigmat i samhället beskrivs påverka prostituerades beslut om att hålla sin situation och sina upplevelser hemliga:

[...] jag var rädd för att om jag slutar träffa honom, tänk om han då berättar det här. Det var min största hemlighet. [...] jag vågade inte berätta för att jag skämdes så mycket och trodde det var mig det var fel på och inte den som betalade för att begå övergrepp på min kropp. (Nyhetsmorgon 2020b)

Representanterna för #intedinhora menar att rädsla och våld är en del av vardagen för kvinnor i prostitution. Kvinnorna tvingas att leva i ständig otrygghet, ovetandes om hur nästa sexköpare kommer att behandla dem. Stigmatiseringen i samhället har vidare resulterat i att representanterna känt sig ensamma och upplevt sin situation som hopplös. I #intedinhoras berättelser framkommer det att de som försökt att söka stöd upplevt att de inte blivit lyssnade på, vilket fått flera att ge upp hoppet om en annan livssituation. Representanterna menar således att bristen på samhälleligt stöd är en bidragande faktor till prostituerades sociala utsatthet.

4.9 #intedinhora: Behov av förändring och socialt stöd

Mot bakgrund av #intedinhoras diskursiva framställning av prostituerades sociala utsatthet framgår att utsattheten grundar sig i ett bristande socialt skyddsnät och patriarkala samhällsstrukturer, vilka representanternas förslag till förändring och socialt stöd, i enlighet med Bacchis analytiska verktyg kan härledas till (Bacchi & Goodwin 2016).

Representanterna från #intedinhora ställer sig kritiska till dagens sociala stödinsatser och konstaterar en brist på förståelse hos yrkesverksamma då de inte tycks besitta den kunskap som krävs för att kunna stötta personer i prostitution. Representanterna beskriver att det krävs mångfacetterade sociala stödinsatser och ett stärkt socialt skyddsnät för att kunna möta prostituerades individuella behov:

Man kan behöva någon som ger en kondom, man kan behöva testa sig för könssjukdomar eller gå på gynekologundersökning. Man kan behöva stöd för att kunna sluta sälja sex [...] Om man säljer sex som självskadebeteende kan man behöva stöd för det. Om man säljer sex för att man har ett missbruk, kan man behöva stöd för att kunna bli av med sitt beroende [...] Efter att man har slutat att sälja sex är det många som är behov av traumabehandling. (Fattapodden 2020)

Som ovanstående citat visar menar representanterna att kvinnor i prostitution eller med erfarenhet av prostitution vara i behov av en mängd olika stödinsatser, vilket inte finns tillgängligt idag. Mot denna bakgrund betraktas socialtjänstens oförmåga att hjälpa personer i prostitution som problematiskt, och det föreslås bland annat kompetenshöjande insatser inom yrkesgrupper vilka möter personer i prostitution.

Jag försökte ta mig ur var jag 18. Socialsekreteraren undrade hur jag hade tänkt att de kunde hjälpa mig. Några pengar skulle det verkligen inte bli tal om, eftersom jag antagligen jobbat ihop mer pengar på en vecka än hon tjänade på en månad. [...] I övrigt, förklarade hon, var det inte olagligt att prostituera sig och därför inget de kunde hjälpa till med.” (#intedinhora u.å.b)

Citatet visar på en oförståelse inom socialtjänsten för prostituerades utsatthet och prostitutionens exploaterande karaktär. #intedinhoras representanter menar att prostituerade betraktas vara kapabla till att ta sig ur sin situation på egen hand. De bemöts inte som brottsoffer utan hänvisas till att söka bistånd likt vem som helst, vilket de följaktligen nekas eftersom att de har en inkomst. Representanterna finner detta mycket problematiskt och menar att det behövs mer specialiserade yrkesverksamma inom socialtjänsten vilka besitter en bredare förståelse för prostituerades situation. De uttrycker även önskemål om specifika mottagningar till vilka personer i prostitution eller på väg in i prostitution kan vända sig till för samtalsstöd, rådgivning eller medicinsk vård. Eftersom att prostitutionen betraktas vara sammanlänkad med olika sociala problematiker, menar även representanterna att det behövs ett ökat samarbete både inom- och mellan olika myndigheter som kommer i kontakt med prostituerade. Detta för att ha möjlighet att hänvisa prostituerade till en insats som passar den enskildes behov.

#intedinhoras representanter uttrycker återkommande önskemål om möjligheten att prata om och bearbeta sin situation och sina upplevelser med en professionell som kan komma med

konkreta lösningar och erbjuda lättillgängliga stödinsatser. För att fler kvinnor ska våga och känna att de kan lämna prostitutionen behövs det bland annat stöd i form av tryggt boende och ekonomisk hjälp. Representanterna påtalar även behovet av att dela sina erfarenheter med andra, och få känna att de inte är ensamma. Många prostituerade beskyller sig själva för det de är med om och situationen de befinner sig i, därav skulle samtalsstöd i brukargrupper kunna vara en möjlig insats för att förbättra prostituerades välmående.

Vidare tyder #intedinhoras berättelser på en strävan efter samhällelig förändring där försäljning av sex och dess innebörd bör uppmärksammas och utmanas mer. Utifrån antagandet att prostitution som fenomen och prostituerades sociala utsatthet grundas i patriarkala samhällsstrukturer vill #intedinhora motarbeta männens maktställning och objektifiering av kvinnor i samhället, för att på så vis kunna utrota prostitutionen och kvinnors utsatthet. Representanterna anser att skolan bör uppmärksamma och motarbeta patriarkala samhällsstrukturer och försäljning av sex. Möjligen skulle detta kunna göras genom att bredda kunskapen om ämnet hos skolpersonal, så att dessa har möjlighet att fånga upp unga som far illa, och erbjuda stöd och råd i en tidig ålder. Det finns även förslag om att barn i tidig ålder ska få lära sig om alla människors lika värde.

5. Diskussion

I det följande kommer vi att mot bakgrund av vår analys besvara studiens frågeställningar och diskutera våra resultat. I studien har vi kartlagt de diskurser kring prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet som konstrueras av brukarorganisationerna Fuckförbundet och #intedinhora med särskilt fokus på hur organisationerna diskuterar teman som valfrihet, socioekonomisk- och strukturell ojämlikhet samt prostitutionens/sexarbetets orsaker och konsekvenser. Vi har även jämfört de diskursiva framställningarna mot feministiska teoribildningar som traditionellt präglat brukarperspektiv på prostituerade/sexarbetare och prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet. Slutligen har vi undersökt vilka sociala stödinsatser som blir möjliga utifrån de olika diskursiva framställningarna av vad som är problemet. Nedan kommer vi diskutera våra resultat med utgångspunkt i Bacchis (Bacchi & Goodwin 2016, s. 20) analytiska frågor kring vad som är problemet (prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet), vilka förutsättningar och antaganden som ger

upphov till olika framställningar av problemet, och vilka effekter (önskvärda och problematiska sociala stödinsatser) som representationerna av problemet genererar.

5.1 Vad är problemet?

Fuckförbundets diskursiva framställning av sexarbetares sociala utsatthet bygger på antaganden om att det inte finns något inneboende fel på sexarbetet i sig, och att frivilligt sexarbete och ofrivilligt "sexarbete" är två skilda fenomen. Det förstnämnda fenomenet förstås som ett arbete och en legitim handelstransaktion mellan två samtyckande parter som av fri vilja väljer att sälja respektive köpa sex. Yrket konstrueras som givande, befriande och stärkande för den som av fri vilja väljer att bli sexarbetare. Det sistnämnda fenomenet förstås som ett övergrepp och inkluderas inte i den definition av sexarbete som Fuckförbundet försvarar och värnar, även om dess förekomst inte förnekas. I denna grupp återfinns individer som på grund av tvång eller föreliggande ofördelaktiga omständigheter såsom psykisk ohälsa och socioekonomisk utsatthet pressas till eller självmant vänder sig till sexarbete och som inte trivs eller mår bra i yrkesrollen. Sexarbetets orsaker konstrueras följaktligen som flerfaldiga, dock framställs valfriheten som den viktigaste anledningen till inträdet i sexbranschen, där frivilligt sexarbete beskrivs vara betydligt vanligare än ofrivilligt. Påståenden om att strukturella ojämlikheter skulle påverka och begränsa deras valfrihet till den grad att deras frivillighet och samtycke bör ogiltigförklaras avfärdas.

#intedinhoras diskursiva framställning bygger istället på föreställningen att all prostitution är att betrakta som sexuell exploatering och ett uttryck för patriarkalt våld. Prostituerade kvinnors inträde i prostitutionen förstås som ett resultat av socioekonomiska och strukturella ojämlikheter. Dels kan individen på grund av socioekonomisk utsatthet sakna andra alternativ till försörjning. Dels kan individen till följd av patriarkala samhällsstrukturer som bygger på manlig dominans och kvinnlig underordning och/eller erfarenheter av sexuellt utnyttjande och övergrepp i ett tidigt stadiet i livet ha manipulerats till att betrakta sig själva som sexobjekt, utan ett individuellt värde. Prostitutionens orsaker konstrueras således som flerfaldiga även av #intedinhora. Oavsett vilka anledningar som präglar den enskilde prostituerades inträde i prostitutionen, konstrueras dock prostitutionen som skadlig. Mot denna bakgrund avfärdas argumentet om valfrihet, då ett samtycke inte anses kunna legitimera de övergrepp som kvinnor i prostitution utsätts för av sexköparna. En särskiljning mellan frivilligt och ofrivillig prostitution anses således irrelevant.

Fuckförbundet och #intedinhora är överens om att prostituerade/sexarbetare ofta lever i social utsatthet, men precis som Bacchi (Bacchi & Goodwin 2016, s. 15f.) beskriver, har analysen visat att deras skilda antaganden om fenomenets orsaker, konsekvenser och karaktär leder till att utsattheten konstrueras på olika sätt. Fuckförbundet härleder utsattheten till den lagstiftning som reglerar gruppens arbetsvillkor, närmare bestämt sexköpslagen, kopplerilagen och utlänningslagen. Med hänvisning till dessa lagstiftningar konstrueras sexarbetet som lagligt, men inte tillåtet. Branschen präglas av en ur säkerhetssynpunkt mycket riskabel anonymitet och sexarbetare tvingas leva ett psykiskt påfrestande dubbelliv. Ett bristande socialt skyddsnät och en stigmatisering av frivilliga sexarbeters yrkesval och av sexköp betraktas förvärra denna utsatthet ytterligare. #intedinhora härleder istället utsattheten till antagandet om prostitutionens inneboende skadliga karaktär. Prostitutionen betraktas ge upphov till en rad psykiska och fysiska skadeverkningar, samt bryter ned den prostituerades ofta redan skadade självkänsla och egenvärde ytterligare. Väl inne i prostitutionen fastnar således den prostituerade i en ond spiral, och vägen ut ur prostitution blir allt mer svårtillgänglig.

Som redovisat i studiens analysdel tar Fuckförbundets diskursiva framställning av såväl anledningar till sexarbete, utsatthet i sexarbete och behov av förändring och socialt stöd tydligt avstamp i ett liberalfeministiskt perspektiv på sexarbete och sexarbeters sociala utsatthet. Däremot lyfter och diskuterar Fuckförbundet de osunda anledningarna till att sälja sex mer än vad vi sett i den tidigare forskningen av liberalfeministiska brukarorganisationer. På liknande vis tar #intedinhora tydligt avstamp i en radikalfeministisk förståelse av prostitution och prostituerades sociala utsatthet under samtliga delar av analysen. De centrala begreppen inom vardera organisations diskursiva framställning sammanfaller även med de olika feministiska teoriernas huvudsakliga beståndsdelar och teman av intresse.

Mot bakgrund av denna slutsats kan vi konstatera att Fuckförbundets respektive #intedinhoras diskursiva framställningar av prostituerades/sexarbeters sociala utsatthet i stora drag speglar de teoretiska utgångspunkter och brukarperspektiv som präglat de något äldre - svenska och utländska - brukarorganisationerna. Resultaten är inte banbrytande, men inte heller utan relevans. Som vi konstaterat i avsnittet kunskapsläge (2.3) identifierade vi innan genomförandet av studien en kunskapslucka i forskningen kring aktuella, svenska brukarorganisationers perspektiv på prostituerades/sexarbeters sociala utsatthet. Vårt bidrag till kunskapsläget visar på att det inte skett någon ideologisk förskjutning i den nya

generationen brukarorganisationer. Polariseringen mellan organisationer som intar ett liberalfeministisk respektive radikalfeministiskt perspektiv på utsattheten kvarstår, dock gäller inte detsamma för organisationernas syn på sociala stödinsatser.

5.3 Problematiska och önskvärda sociala stödinsatser

I enlighet med Bacchis (Bacchi & Goodwin 2016, s. 16) analytiska verktyg finns ett samband mellan representationen av ett problem och de förslag till förändring som bli möjliga för att bemöta detta problem. Mot denna logik borde brukarorganisationernas mycket skilda konstruktioner av prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet även ge upphov till skilda förslag till förändring. I studiens analys har vi dock kunnat utläsa ett flertal centrala beröringspunkter mellan organisationerna vad gäller problematiska samt önskvärda sociala stödinsatser.

Mot bakgrund av Fuckförbundets diskursiva framställning framstår nuvarande sociala stödinsatser som bristfälliga och olämpliga. Fuckförbundet menar att insatserna är för få, för otillgängliga och att de inte matchar sexarbetarnas faktiska behov. Insatserna anses bygga på en okunskap kring skillnaden mellan frivilligt och ofrivilligt sexarbete som leder till att frivilliga sexarbetare diskrimineras då legitimiteten i deras fria val varken accepteras eller respekteras. Fuckförbundet menar vidare att det få stödinsatser som finns endast är till för de som vill ta sig ur sexarbetet. #intedinhora uttrycker också ett missnöje med dagens sociala insatser, och poängterar att de inte alls upplever att prostituerade som vill ta sig ur sin situation får adekvat hjälp. Även utifrån #intedinhoras diskursiva framställning framstår nuvarande sociala insatser bristfälliga. Yrkesverksamma beskrivs sakna tillräcklig kunskap om prostituerades situation och utsatthet, vilket gör att prostituerade inte får den hjälp som de behöver. Brukarorganisationerna beskriver visserligen okunskapen som präglar aktuella insatser på olika vis, men poängen är densamma: de sociala stödinsatserna möter inte deras behov.

Både Fuckförbundet och #intedinhora är överens om att prostituerades/sexarbetares sociala utsatthet är komplex och att olika prostituerade/sexarbetare kan ha olika behov av hjälp och stöd för att kunna befrias från sin utsatthet. Mot denna bakgrund uppstår en gemensam önskan om ett mer lättillgängligt, samordnat socialt skyddsnät som kan erbjuda en bred variation av stödinsatser. Båda organisationerna framför önskemål om specialiserade mottagningar där varje prostituerad/sexarbetare ska kunna få adekvat professionell hjälp som

möter dennes enskilda behov och där individer som inte har möjlighet att säkerställa sitt eget välmående eller kontrollera sin egen situation ska kunna fångas upp. Specifika insatser som där bör erbjudas kan bland annat vara ekonomisk hjälp, psykiatrisk hjälp, hjälp med boende, medicinsk vård och rådgivning samt samtalsgrupper med andra prostituerade/sexarbetare. Bland de professionella som utformar och tillhandahåller dessa stödinsatser behövs en fördjupad kunskap om prostitution/sexarbete som fenomen och komplexiteten i prostituerades/sexarbeters sociala utsatthet.

Brucarorganisationernas skilda konstruktioner av och antaganden kring prostituerades/sexarbeters valfrihet gör att de betraktar en potentiell särskiljning mellan frivilligt och ofrivillig prostitution/sexarbete på olika sätt. Trots detta kan vi mot bakgrund av deras diskursiva framställningar i sin helhet anta att de båda anser att de som mår dåligt i prostitution/sexarbete bör hjälpas ur sin situation och att de som vill fortsätta eller ännu inte beslutat att de vill sluta sälja sex ska tillgodoseas adekvat stöd i sin befintliga situation.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att Bacchis analytiska verktyg varit till stor behjälplighet i vår analys då vi genom att undersöka antaganden kring valfrihet, socioekonomiska- och strukturella ojämlikheter, prostitutionens/sexarbetets orsaker och konsekvenser, har kunnat urskilja skillnaderna i och kartlägga organisationernas diskursiva framställningar av prostituerades/sexarbeters sociala utsatthet. Våra resultat tyder dock på en svaghet i Bacchis analytiska modell. Trots Fuckförbundets och #intedinhoras väldigt olika diskursiva framställningar och avstamp i skilda feministiska teoribildningar, finns centrala beröringspunkter i de sociala stödinsatser som mot bakgrund av deras diskursiva framställningar framstår som problematiska respektive önskvärda. Vi kan således konstatera att förslag till förändring inte nödvändigtvis behöver spegla vad den diskursiva konstruktionen av ett problem är.

5.4 Vidare forskning

De tydliga beröringspunkter vi funnit vad gäller Fuckförbundets och #intedinhoras syn på önskvärda sociala stödinsatser, öppnar upp för en allians mellan brukarorganisationer med bas i olika feministiska teoribildningar och ett gemensamt brukarperspektiv där fler röster skulle kunna känna sig representerade. Vi ser vidare en potential för ett socialt arbete där fler brukares röster hörs och inkluderas i utformningen av stödinsatser, och de ambitioner om

brukarmedverkan som finns inom socialtjänsten (SOU 2018:32, s. 121) förverkligas. Med utgångspunkt i de diskursiva kartläggningar som i denna studie genomförts skulle vidare forskningsstudier kunna undersöka hur det sociala arbetet riktat mot prostituerade/sexarbetare rent praktiskt hade kunnat utvecklas och förbättras. Vår ambition i denna studie har varit att fylla den kunskapslucka kring aktuella brukarperspektiv som i studiens inledande fas identifierats, men vi bedömer även att den kunskap vi producerat med fördel skulle kunna användas som bas för vidare forskning kring förbättrade sociala skyddsnet och inkludering av brukarperspektiv.

Referenslista

#intedinhora (u.å.a) *Om oss*.

[<http://intedinhora.se/om-oss/>. Hämtat: 2021-04-15].

#intedinhora (u.å.b) *Nu kräver vi förändring*.

[<http://intedinhora.se/uppropet/>. Hämtat: 2021-04-17].

Andrén, Simon (2020) 41 sexköpare gripna i insats på Södermalm. *Sveriges radio*, 12 februari. [<https://sverigesradio.se/artikel/7405774>. Hämtat: 2021-03-19].

Angry Foreigner (2019) *En Arg Blatte Talar med Sexarbetare - #Samtalsaktivist - intervju om Konsten att vara Hora* [video]. [<https://www.youtube.com/watch?v=03PoYeLwQDY>. Hämtat: 2021-04-23]

Bacchi, Carol & Susan Goodwin (2016) *Poststructural Policy Analysis: A Guide to Practice*. [Elektronisk resurs]. New York: Palgrave Pivot.

Beran, Katie (2012) Revisitin the prostitution Debate: Uniting Liberal and Radical Feminism in Pursuit of Policy Reform. *Law and Inequality: A Journal of Theory and Practice*. 30 (1): 19-56.

Bergström, Göran & Kristina Boréus. Diskursanalys (2012) I: Bergström, Göran & Kristina Boréus (red.) *Textens mening och makt*. Tredje uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje uppl. Stockholm: Liber.

Carson, Lisa & Kathy Edwards (2011) Prostitution and Sex Trafficking: What are the Problems Represented to Be - A Discursive Analysis of Law and Policy in Sweden and Victoria, Australia. *Australian Feminist Law Journal*. 34 (1): 63-88.

Cruz, Katie (2020) The Work of Sex Work: Prostitution, Unfreedom, and Criminality at Work. I: Alan Bogg, Jennifer Collins, Mark Freedland & Jonathan Herring (red.) *Criminality at Work* [Elektronisk resurs]. Oxford: University Press.

Dworkin, Andrea (1993) Prostitution and Male Supremacy. *Michigan Journal of Gender & Law*, 1 (1); 1-12.

Ericsson, Lars O. (1996) Charges Against Prostitution: An Attempt at a Philosophical Assessment. I: Kelly Weisberg (red.) *Applications of feminist legal theory to women's lives: sex, violence, work and reproduction*. Philadelphia: University Press.

- Eriksson, Carl-Fredrik (2020) Elsa säljer sex - sågar svenska lagstiftningen: "Straffar oss". *Expressen*, 5 juni. [<https://www.expressen.se/nyheter/elsa-saljer-sex-sagar-lagen-straftar-oss/>]. Hämtat: 2021-03-21].
- Farley Melissa (2004) Bad for the Body, Bad for the Heart: Prostitution Harms Women Even if Legalised or Decriminalised. *Violence Against Women*, 10 (10): 1087- 1125.
- Fattapodden* (2020) #53 #intedinhora. [podcast], 30 september. [<https://podcasts.nu/avsnitt/fattapodden/53-intedinhora>]. Hämtat: 2021-04-21]
- Foucault, Michel (1972) *Vetandets arkeologi*. Första uppl. Staffanstorps: Cavefors.
- Fredagsintervjun* (2020) Elsa, sexarbetare. [podcast], 5 juni. [<https://kvartal.se/artiklar/fredagsintervjun-elsa-sexarbetare/>]. Hämtat: 2021-04-26].
- Freeman, Jody (1989) The Feminist Debate Over Prostitution Reform: Prostitutes' Rights Groups, Radical Feminists, and the (Im)possibility of Consent. *Berkeley Women's Law Journal*, 5 (1): 75-109.
- Fuckförbundet (2020a) *Fuckförbundet*. [<https://www.fuckforbundet.com/svenska>]. Hämtat: 2021-04-15].
- Fuckförbundet (2020b) *Värdegrund*. [<https://www.fuckforbundet.com/vardegrund>]. Hämtat: 2021-04-15].
- Jakobson, Pye (2020) Förminskande att likställa sexarbetare med våldtäcktsoffer. *Göteborgs-Posten*, 20 maj. [<https://www.gp.se/debatt/f%C3%B6rminskande-att-likst%C3%A4lla-sexarbetare-med-v%C3%A5ldt%C3%A4ktsoffer-1.28230074>]. Hämtat: 2021-03-21].
- Justitiedepartementet (2016) *Den svenska sexköpslagen har varit framgångsrik*. [<https://www.regeringen.se/artiklar/2016/10/den-svenska-sexkopslagen-har-varit-framgangsrik/>]. Hämtat: 2021-05-21].
- Jönson, Håkan (2010) *Sociala problem som perspektiv: En ansats för forskning & socialt arbete*. Malmö: Liber.
- Karlén, Mikaela (2021) Flera sexköpare fast i polisens razzia: "Enklare än på krogen". *Göteborgs-Posten*, 9 februari. [<https://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/flera-sexk%C3%B6pare-fast-i-polisens-razzia-enklare-%C3%A4n-p%C3%A5-krogen-1.41219848>]. Hämtat: 2021-03-19].
- Levy, Jay & Pye Jakobsson (2014) Sweden's abolitionist discourse and law: Effects on the dynamics of Swedish sex work and on the lives of Sweden's sex workers. *Criminology & Criminal Justice*, 14 (5): 593–607.

- Linderoth, Kristin (2020) *Kampen om välfärdsarbetets värde: Fackligt aktiva kommunalarbetsminns strejken 2003*. Leopard förlag, Stockholm.
- MacKinnon, Catharine A. (1993) Prostitution and Civil Rights. *Michigan Journal of Gender and Law*, University of Michigan Law School, 1 (1): 13–31.
- Mikael, Ninni (2021) De stöttar Malmös prostituerade: "Behovet ökar för varje år". *SVT Nyheter*, 5 mars. [<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/noomi>]. Hämtat: 2021-03-19].
- Månsson, Sven-Axel (2018) *Prostitution: Aktörerna, relationerna och omvärlden*. Lund: Studentlitteratur.
- Nyhetsmorgon* (2020a) Efter Paolo Robertos sexköp: "Ge honom en grundkurs i empati". [TV-program]. TV4, 16 maj. [<https://www.tv4.se/klipp/va/12758262/efter-paolo-robertos-sexkop-ge-honom-en-grundkurs-i-empati>]. Hämtat: 2021-03-19].
- Nyhetsmorgon* (2020b) Män köpte sex av Zoe när hon var 15: "En av dem jobbade på min skola" [TV-program]. TV4, 14 november. [<https://www.tv4play.se/program/nyhetsmorgon/m%C3%A4n-k%C3%B6pte-sex-av-zoe-n%C3%A4r-hon-var-15-en-av-dem-jobbade-p%C3%A5-min-skola/13303370>]. Hämtat: 2021-04-27]
- Pateman, Carole (1994) What's Wrong with Prostitution? I: Alison M. Jaggar (red.) *Living with contradictions. Controversies in Feminist Social Ethics*. Colorado: Westview Press.
- Peterson-Iyer, Karen (1998) Prostitution: A Feminist Ethical Analysis. *Journal of Feminist Studies in Religion*, 14 (2): 19-44.
- Polisen (2020) *28 sexköpare gripna i insats mot prostitution*, 19 maj. [<https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2020/maj/28-sexkopare-gripna-i-insats-mot-prostitution/>]. Hämtat: 2021-03-21].
- Raymond, Janice G. (1998) Prostitution as violence against women: Ngo stonewalling in beijing and elsewhere. *Women's Studies International Forum*, University of Massachusetts, 21 (1): 1–9.
- Samtal* (2020) Emma von Linné. [podcast], 21 april. [<https://poddtoppen.se/podcast/1463215688/samtal/emma-von-linne>]. Hämtat: 2021-04-20]
- Scaramuzzino, Gabriella & Roberto Scaramuzzino (2014) Violence, Sex or Work? Claims-making against the Swedish ban on the purchase of sexual services on the Internet. *Social Work & Society*, 12(1): 1-15.

Scaramuzzino, Gabriella & Roberto Scaramuzzino (2016) Mobiliserings- och organiseringsmöjligheter på internet och via sociala medier. I: Verner Denvall, Cecilia Heule & Arne Kristiansen (red.). *Social mobilisering. En utmaning för socialt arbete*. Andra uppl. Malmö: Gleerups.

SFS 2021:322. *Brottsbalk*.

Sieberg, Katri K. (2005) *Criminal Dilemmas: Understanding and Preventing Crime [Elektronisk resurs]*. Andra uppl. Berlin: Springer-Verlag.

Socialstyrelsen (2013) *Att ge ordet och lämna plats. Vägledning om brukarinflytande inom socialtjänst, psykiatri och missbruks- och beroendevård*. Stockholm: Socialstyrelsen.

SOU 2018:32. *Ju förr desto bättre - vägar till en förebyggande socialtjänst*. Delbetänkande av Utredningen Framtidens socialtjänst.

SR Granskar (2020) Reportage: Sandra säljer sex i Skaraborg. [radioprogram]. Sveriges Radio, P4 Skaraborg, 20 februari. [<https://sverigesradio.se/artikel/7399783>]. Hämtat: 2021-04-18]

Tänk till (2020) *Saker du aldrig vågat fråga nån som sålt sex!* [video]. [<https://www.youtube.com/watch?v=X6FiQoJOGA>]. Hämtat: 2021-04-25]

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Erlanders Gotab.

Winther Jørgensen, Marianne & Louise Phillips (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Östensson, Ida, Cassandra Hedberg, Olivia Björklund Dahlgren & Kristina Wicksell Bukhari (2020) Utred sexköparna för oaktsam våldtäkt. *Göteborgs-Posten*, 19 maj. [<https://www.gp.se/debatt/utred-sexk%C3%B6parna-f%C3%B6r-oaktsam-v%C3%A5ldt%C3%A4kt-1.28125116>]. Hämtat: 2021-03-21].